

טבול יום אוכל פרק ד

אף שאר הטומאות אין בכלל שלם ור"ש סובר מה שא"א הוא א"א אבל שיעלה שלם
 מן טומאה גמורה הוא בכלל שלם ואם נטמא בידים מטומאות י"ז זה שלם וזהו
 לשבול והרי הבור טבל טמא ויש לו תקנה אבל מדימק טמא אין לו תקנה והו' פירוש
 המשנה סילול ומבואר בתוספתא ב"ר"א אבל בת"מ ה"ז שלם ובירושלמי הגירסא
 ב"ר"א בת"ג שהיא צריכה להרום מן המוקף אבל בת"מ אפילו שאר כל הדברים שלם הן.
 היה תרום תרומה ות"מ כהנה אינה שלם ונראה לפרש התוספתא ע"ש הירושלמי כיון
 דתרום שלא מן המוקף ולא בין הגיתות אף שאר דברים נכללין בכלל מה שאמ"ר
 שתעלה שלם טומאה וכיוצא בו ולכן בכלל שלם נכלל הכל מן הטומאה ומכל דבר שבעולם
 כך היה נראה לפרש אבל רבינו כתב ב"ר"א בת"ג אבל בת"מ כיון שעלתה נתקיים
 תנאו וד"י הוא ת"מ וע"פ י"ג שגשגה או שגשגה ואע"ל שגשגת א"א אינו חושש
 שמה יאב ' א"כ"כ בא ומצאן אבירים וכונתו לפרש דבריו רבינו וה"פ כי בת"ג מתנה
 שלם הוא שחשש שבעוד שיעלה ישפך לבו או א"כ"כ בת"מ אם מתיירא שלא יעשה
 בורו מדין יקח כדו ת"מ ויקרא שם חוץ לבורו דהא לא בעינן מוקף אלא ודאי
 בת"מ כוונת התנאי שאם תשפך לבורו קודם שיעלהו יהיה לו ספקות דהא בעינן
 ראשית ששיריה ניכרין אבל משום מדימק אינו חושש ולכן מיר שעלתה וניכר הת"מ
 נתקיים התנאי והוא דוחק ודברי רבותינו רמב"ם וראב"ד צ"ע עד יערה עלינו רוח
 שהרה ורוח נכון :

מ'שנה ו' שנויה בכלים. ועל כולן על המעבר והמורה ועל התורם ובתוספתא לא
 מוכח מדין אמאן קאי ר"י ע"ש :
מ'שנה ז' התורם ואמר על מנת שתעלה שלם האי שלם כולל שיעלה שלם מן השבר
 שלא ישבר הכלי ושלא ישפך ממנו לבור כדי דימוק אבל אם נשבר הכלי
 לבור או שנשפך ממנו כדי דימוק אין זה שלם ולא הוה תרומה כלל מעולם אלא
 חולין ואינה מדימק את הבור. הניחה אחר שהוציאה מן הבור במקום שאם תשבר
 שם או תשפך ותתגלגל השופכין לא יגיע לבור כדי דימוק וא"כ לקחה משם
 הגיתיה סמוך לבור ונשפכה ה"ז מדימק שכבר נתקיים התנאי אבל בכלל שלם אין
 בכללו טומאה ומפרש בירושלמי אמר ר' יוסי בר הנינא בטומאת טבולי יום
 התניתין אמר ר' אילא שכן טבולי יום מצינין בין הגיתות וה"פ דהתורם הוא טבול יום
 דפוסל תרומה ולא הולין ולכן אי אפשר שיתנה על הטומאה דהא אין שום טומאה
 מצינה בין הגיתות אלא ט"י ולכך א"א להתנות על הטומאה דהיינו שיהיה בכלל
 אמירות שלם שלם מן הטומאה דהא א"א דאם בכלל שלם גם כן שלא יתמטא היינו מן
 ט"י המצוי שם הרי כיון שהורר נעשה טבל שהור הוא לגמרי וכיון שעלה בשלם הוא שהור
 הרי הוא תרומה דהא הו' עליו תרומה וכיון שהו' עליו תרומה הרי נפסל ונטמא בפ"י
 וא"ל על ידי התנאי חור לשבול הרי הוא שהור ונעשה תרומה ואין לדבר סוף ולכן
 אין בכלל שלם שלם מן הטומאה דהא יחזור הלילה אלף פעמים וכיון שא"א בטבולי יום

סידר מסכת ידים אחר פבול יום. והשאר עוקצים לאהרונה. מהשעם שאכתוב בתיחתו בס"ד

ציונים

א מי רביעית חלה ק"ז
 ב מי רביעית חלה ק"ז
 ג מי רביעית חלה ק"ז
 ד מי רביעית חלה ק"ז
 ה מי רביעית חלה ק"ז
 ו מי רביעית חלה ק"ז
 ז מי רביעית חלה ק"ז
 ח מי רביעית חלה ק"ז
 ט מי רביעית חלה ק"ז
 י מי רביעית חלה ק"ז

תוספות יום טוב ידים מי רביעית פרק א ר' עובדיה מברטנורה

פרק א א א מי רביעית. מים שיש בהן שיעור רביעית הלוג.
 שהוא צילה ומחלה: נותנים לידים לאחד אף
 לשנים. אחד בעינין מתחלה רביעית: אף לשנים. אם היה צו
 מתחלה רביעית ונטל הראשון. ואח"כ הב'. אע"ל דלא היו
 רביעית גבי צ'. שפיר דמי. הואיל
מי רביעית א ומשירי טהרה אמו. ורמב"ם פ'
נותנין לידים ב דדוקא מים שניים הוא דלא בעינן
לאחד רביעית לכל חד וחד. הואיל וכבר
 נטהרו

פרק א א מי רביעית. וכן העתיק הר"ב. והכי מייחסי לה
 בגמ' דחולין פ"ז דף ק"ז. ונ"ל מרביעית.
 והכי מייחסי לה בזכור פ"ו דף ל"ח. ובגטין פ"ב דף י"ג.
 וס"ס פירש"י מרביעית כלי המחזיק רביעית מלא מים :
נותנין לידים. דתנן פ"ב דחגיגה
 מ"ה נוטלין לידים לחולין. פרק א א
 ולמעשה. ולתרומה. וס"ס ידים
 אינן אלא שניות ופוסלין התרומה.
 ולא

תוספות הדינים

א במשנה מי רביעית כו'
 לאחד אף לשנים. כיון
 דטהרה כאלו לטהר ידיו
 כבת אחת שזירי טהרה
 שזינן לשני כפחות
 מרביעית וכן הו' לוג ל'
 כיון שיש בו מים טהרה.
 (הרא"ש):

אלהוה רבה

א מרביעית נותנין
 לידים לאחד אף
 לשנים. אם יש רביעית
 מים בכלי נותנין אף
 לשנים ואש"ל דלכל חד
 צ"ל ליה מרביעית מ"מ
 הראשון הוא וכלי א"כ
 רביעית מ"י שיר ליה
 מייחסי לשני והשני הואיל
 ואין מצינו טהרה שפיר
 דמי וכן במחלות לוג כו'
 אש"ל דלכא רביעית לכל

מלאכת שלמה

ובעה"ה המברך לחם ומים נחחיל מסכת ידים
פ"א א מי רביעית וכו' גזיר פ"ג מ"ט דף ל"ח וגיטין דף ס"ו
 והתם קתני מרביעית כולו תריבה אחת צ"ל יוד אחר המס
 ופ"י שם רש"י ז"ל כלי מחזיק רביעית מלא מים אכל בחולין פ' כל הבשר
 דף ק"ו גרסין מי רביעית ותרתיבה ויתנהו דבעינן לאחד רביעית מים
 וגם שהכלי לכל הפחות יחזיק רביעית מים :
 או

א מי רביעית (עין מלאכת שלמה אות א). נראה דעמימה דכיניו כללל
 משום דלא לפלוג תנא דכתייבא אחת דתתני' דהא ר' יוסי אמר בתתני'
 ובלבד שלא ישחיתו לאתרוג מרביעית ות"ק לידים דהיינו ר' מתיב אמר מרביעית
 ללא אף לבי וכו' מלוג לבי' לפערה למאה וכו' אחתי פליגא אחתני' דהא כי
 משעת בתוספתא לר"מ בדר"י ודר"י לר"מ נמאל דר"י ס"ל בתוספתא מוסיפין על
 הראשונים ואין מוסיפין על השניים והלו בתתני' דיון אמר אשכח. הא לא קשיא
 דיל' דמוסיפין על השניים וכו' דסיפא לא קפוי ארי' יוסי אלא אח"כ דהיינו ר"מ.
 אמנם ק"ל למה לא הביא תנא דתתני' ג"כ דעתו של ר"י כמו שכתב דין הראשון
 ודלתני תנא דתוספתא ועיין מה שפירש הר"ם על התוספתא הלוג ואם נאמר דס"ל
 לתנא דתתני' דר"מ וכו' לא פליגי דכיון זה דמוסיפין וכו' א"כ לא הוהוהו כלו דסוף
 סוף הא פליגי אהדדי. ואיך סיפיה לפנין הלכה פסיפא דתס"ס כסתם מתני'
 ואף אי פליגי בכתייבא הא קיי"ל סתם כתייבא ומתולק דכתייבא הלכה כסתם דתתני' כדליתא כפ'
 התולק וזה דעת הרמב"ם פ"א מ"ט. וזה גירסת. ארנב"ד
 ומרן

ראשון לציון

א תי"ט דה מי רביעית
 כו'. והכי מייחסי לה
 בזכור פ"ו דף ל"ח ובגטין
 ז"ב דף י"ג כו'
 כגיטין דף מ"ז

פ"א א (א) מים שהן רביעית הלוג. שהוא צילה ומחלה: (ב) דלף לידים שניות ואמ"ס לחולין. אפ"ה תקנו נט"י מסך

משנה אחרונה

מס' ידים. הרמב"ם ז"ל בפירושו הקדים הקדמה למס' זו וראיתי בה דבר חדש שיש חילוק בין סתם ידים לידים
 המצומצמות לענין המשקה חולין שנוגע בהן, דבסתם ידים אין מטמאין משקה חולין כמו שאין מטמאין אוכלי חולין.
 אבל לתרומה עושיין המשקין תחלה. והאוכלין שלשישי. אבל הידים המצומצמות מטמאין משקה חולין להיות תחלה.
 ולא ידעתי מנין לו חילוק זה ובפ"ח דפרה מ"ז תנן סתמא דידים עושיין משקה חולין תחלה כמ"ש הר"ש והרב
 שם ולא כמ"ש הר"ש פ"ב דמי"ב מ"ב ועוד בהבנו בזה שם במס' פרה. וע' מ"ש לקמן מ"ב גבי לא יתן לחברו
 בחפניו שיש סמך לסברת הרמב"ם.

פ"א א מי רביעית. ונ"ל מרביעית. וזכר דוכתא לא מלינו כהאי
 למאן אלא רביעית סתם והיינו משום דככל דוכתא לא
 איירי אלא במשקה לחוד להכי תני רביעית יין או שמן. והכא איירי
 במשקה וגם בכלי שהמשקה יהא בו רביעית וגם שיהא מחזיק הכלי
 רביעית כדאמר בפ' כל הבשר דף ק"ז קפדיתו אמנא קפדיתו אשיעורא
 ולהכי תני מי רביעית. דמשמע תרייהו מים רביעית. ומים של רביעית.
 שהם בכלי מחזיק רביעית ותינו דאמר בפ' כל הבשר איכא מ"ד אשיעורא
 לא קפדיתו דתנן מי רביעית נותנין לאחד אף לשנים ולא היא שאני
 בתם דאחו משירי טהרה פ"ב וכתבו התו' תימה דמשמע דמעיקרא ס"ד

ציונים
ב בבל הכלים וכו' ...

תוספות חדשים
ב בהר"ב ד"ה ולא ...

אליהו רבה
ליטול שני מרביעית שלם ...

משנה אחרונה
בתפלה אינו יכול לרק ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

בנוים שניים לטהר המים הראשונים שע"ג ידיו. והשתא קאמר דאם נתן המים שניים ולא הגיעו לכרק. יכול להוסיף עליהם ולשפוך מים במקום שלא שפך שם תחלה. ויטהרו המים הראשונים שע"ג ידיו. אבל על הראשונים אם לא הגיעו לפרק אינו יכול להוסיף. אלא לרק לנגב ידיו. ולחזור ולשפוך בבת אחת מים שנינו לפרק: ב בבלי גללים. כלים עשויין מגללי הבקר. ללא חשיבי כלים לענין טומאה: לא בדפנות הכלים ולא בשולי המהץ. משום דשברי כלים ניכרו: ולא במגופת החבית. ללאו להשתמש

הראשונים י: ב בכל הכלים נותנין לידים. אפילו בכלי גללים ז'. בבלי אבנים. בכלי אדמה ח'. אין נותנין לידים. לא בדפנות הכלים. ולא בשולי המהץ. ולא במגופת החבית. ללאו להשתמש

מלאכת שלמה
לנטילה נפחות מרביעית לכל אחד ואפילו בלחתי משוריי טהרה ללא מהני אתו משוריי טהרה אלא להכשיר כשאין בכלי אלא רביעית וועל זו והח"כ נותן לתוכו המי רביעית ונטול בו ע"כ ושם הביא כל דברי הר"ר יונה ז"ל דס"ל נמי הכי ע"כ. וצבור אר"ח סימן קס"ב כחוב שם

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

ב בכל הכלים וכו' ...

עשה בהם וכו' מ"י כ"ט

חלופי גרסאות

אליהו רבה

פסולין ומחמת פסולין ופסולין מחמת פסולין ופסולין מחמת פסולין

חידושי מהרי"ח

במשנה שמעון התבונה

אומר אפילו נתבונן

לשרות בזה ונפל לשני

כשרים בו כל הפירושים

דחוקים ואענה אף אני

חלקי דת"ק אמר עשה

בהם מלאכה או ששרה

בהן כו' ולא אמר נעשו

בהן מלאכה ושרו בהן

פסול אלא ע"כ דאינו

פוסל כ"א בעיה"ב בש"ז

שהוא יכול לבטל מימנו

אבל לא אמר רק משמע

מת"ק אם הושב לשרות

פסול נמצא חשב לבטל

ונפל ע"י לאחר ג"כ י"ל

פסול דהא בתקומה

מחשבת בעיה"ב ואף

שנפל שלא בכונה

שהכל הולך אחר כוונת

בעיה"ב וע"ז אמר שמעון

אפילו לשרות בזה פ"י

במים שלו ונפל לשני

דהיינו להבדיל ומדוקדק

לשני לפי מירושו נמצא

בתקיים מחשבתו אפ"ה

עוד באופן אחר

אחר ב"ל פ"י יו"ת

דחגיגה ולקדש מצבילין. וההפרס בין הטבילה והטבילה. כי נ"י תהיה צמים שאובין. אכן מחנאיה היא ששחפנו מכל' (בכח טוק) על הידים. אבל אם היו מים שאובין שנתקצבו במקוה. לא יותר נ"י בהם. ולר"ד שלא יהיה מראה המים משונה. ותהיה רביעית או יותר לכל אחד. ואמנם טבילת ידים אינה ראויה צמים שאובין. אלא בני מקוה משאר המקואות. והוא שיסיה בהם מ' סאה. כמו שכתבאר במקואות פ"ה. הרמב"ם בהקדמתו לזאת המסכתא. והראש"ד בפ"ז מהלכות ברכות [הלכה

הזמה. בקרקע כשרים להטביל ידים דהא מקוה ניכור. וכל גופו טובל בהן. ידיו לא כל שכן: קומום גומ"א בלע"ז: וקנקנתום. ודר"י אולי. ומוהיר כעין זכוכית: עשה בהן מלאכה או ששרה בהן פתו פסולין

ורגלים מן הכיור. והתם מסתברא. דילפינן לה משום מים יתירא. דתנינן (שמוה"ל) ונתת שמה מים לרחלה ורחלי אהרן וצניו ממנו וגו' צבואם אל אהל מועד ירחלו מים. ומהכא דייקין דמים כהויתן צעין שלא נשתנו. כ"י ר"ס ק"ס בשם הרא"ה: שמעון התמני. מתמנת סיס. וא"ת הרגסי הריבני. הר"ם:

מלאכה שלמה

נשלגתה דר"ם בן אלעזר ס"ל אף בקרקע טובל בהן כל גופו אבל לא פניו ורגליו אפילו לרך טבילה ופי' רש"י ז"ל פניו ורגליו משום ידיו נקט להו ואורחא דמילתא נקט ע"כ. ומכא קשיא דאיכא לאקשויי אר' שמעון בן אלעזר שח"א כל גופו טובל בהן פניו ידיו ורגליו לא כל שכן אוקימנא דכפסקיהו להני מים פסולים בהרין קצר והמים פטים הם ואין הם שיעור מקוה אבל מחוברין למקוה עסקי' ובהא פלוגי דר"ם בן אלעזר ס"ל גורין חרין אטו כלי ות"ק סבר לא גורין חרין אטו כלי אבל בני טבילת כל גופו יכא למיגור דהא אן טבילה ללל ככלי. ופי' הר"ף ז"ל בכרכות פ' אלו דברים שנספלו משתיית בהמה י"מ שאין הכלכל יכול ללקק מהן וי"א שהן עכו"רין שקרובין להיות כטיפ הנרוק ע"כ. והרא"ה ז"ל פי' שנספלו כגון חמי עכריא או שם סרוקין ע"כ. וכן פירש ג"כ רש"י ז"ל בפ' הכשר וספ' חזקיה ור' יוחנן וגרסי' רש"י ז"ל דהוקיה אחר און נטלין לידים כחמי עכריא ור' יוחנן אמר כל גופו טובל בהן אבל לא פניו ידיו

משה ותנן הכא בקרקע כשרין והטלה דעיקר הגירסא דר' יוחנן אמר גרסא ור"ה ז"ל ע"כ. וכן מלאתי ג"כ שגורס הרא"ה ז"ל שם פרק כל דף כ"ב. ומתוב בספר תרומת הקדש ר"ם שפירשו רבינו יתחק לא נשתנו כשרין דספוג חשיב כאלו שמה מהן יונה ע"כ. משמע שר"ל דהספוג מוזג כמו שינויה מולאת אבל אי הוי הספוג אינו מוזג היה פסול לטבילת ידים ע"כ בקיבור וע"ש עוד: עשה בהן מלאכה. ופי' הרמב"ם ז"ל שהטעם מפני שטעסה בהן מלאכה שמש מגלגל ומשפכין ולפיכך אין נטלין

יבין

תפארת ישראל יבין (א) משני. אפילו אין בהן מ' סאה. טובל בהן ידיו ולכילה [א"ת ק"ט ס"ד]. (ב) מ' גמיש. הכוונת בקרקע להרמב"ם לרבינו מ' סאה. ולהראש"ד גס כרביעית סני [ע"כ]. (ג) שאובין הכוונת בקרקע. להרמב"ם אפילו יש בהן מ' סאה אין טובל בהן ידיו. ולהראש"ד יש בהן מ' סאה מותר [שם ע"ז]. ולר"ם אפילו אין בהן מ' סאה וכן כפלי מותר לטבול בהן ידיו. ור"ה' עקידות הל"ה מכור וד"ק [ע"י רבינו מ"א שם ס"ק י"ד]. מיהו מים שאובין ראוין לבהמה מפני עיט המעורב בהן. אף לטבילת ידים פסולין. כשאין הבהמה יכולה לשתות מהן [וע' מקואות ס"ב מ"ג שם שפירשנו כפ"ד]: (כ) לטוין לשמנה מרחותן לא מיקרו מים ולהכי

משנה

דמחמת טוט אפי' בקרקע פסולין לר"ך למימני מחמת סרתון כשרים א"י דהא בכלים פסולין בכל ענין אפילו נכרחי בקרקע ונתנס לכלים. ובשרה פתו ועשה מלאכה בהן בקרקע ונתנס אח"כ לכלים אפשר דלא מיפסלי דבקרקע לא פסלה מלאכה וכשרין ניהו משא"כ בסרוקין ובש"ע ס"י ק"ם כתב דלמלאכה לא פסלה במעין או מקוה המחוברין ואם הם שאובין פסלה מלאכה אפילו בקרקע וא"ש טפי דהא בקרקע כשרים בכל ענין בין שהם שאובין ובין שאינם שאובין. אבל בעשה בהן מלאכה לא תני דלא פסקיה ליה דשאובין פסול ומשמע דטבילת ידים כשרים בשאובין כסברת הראש"ד כדפי' דבקרקע כשרים אפילו בשאובין. ונ"ל מנה שהמירו כנסלו מחמת סרתון לטבילה ולא לטבילה העטם כמש"ל בשם המפרשים דעיקר גט"י נתקנו משום זיהמת הידים ונגמלו הוא לתרומה וממילא סרתון פסול משא"כ טבילה: עשה

אחרונה

דאפילו נשתנו מרחותן לא פסלו דומיא לשינוי מראה במקוה כפ"ו דמקואות דמי לכע אין פסולין כשינוי מראה דמיוא דלבעט מיקרו וכן יין ומוהל לא פסלי כיון שאין הם מן העכבים ונ"ע. ונראה דוקא כפל לתוכו דיו מלאו אבל שרה בהן לפשות מהן דיו אפילו לא נשתנו מרחותן נפסלו משום מלאכה ופסלו ככח שאם נתן צמים דבר שיהן בהן ריח עוב שיריה המים נפסלו כמלאכה כיון שנתן צידים. וכמנן אברהם הקשה עליו דא"כ נפל לתוכן דיו בלא צינור מראה נמי פסל ע"כ. ולא ידעתי כוונת דמה ענין נפל ממילא לנתן כמתכוין והוא עלמנו כתב בס"ק ה' חילוק זה. ומ"ש הגמ"א עוד כיון שמתכוין המים בכך אין זו מלאכה. נראה דהא תליא כפולגתא למאן דמפרש טעם מלאכה משום מלאכה כשופכין הוי שמשכיחין אינם כשופכין. אלא טיב לפרש דאפילו מלאכה שמשכיחין אותן פסלה גזירה משום מלאכה של סרתון ולקמן נכתוב בזה: עשה בהן מלאכה. פ' הרב דפסלי שכתבן ונשתנו מחמת מים וכו"כ הר"ם. והרמב"ם מפרש שגשבו כשופכין. ולשני הטעמים יש למטוב

ד הדיה בהם מ"ו ע"ג ע"ג
ע"ג הדיה בהם ע"ג ע"ג
ה הדיה שהתחום ע"ג ע"ג

תוספות חדשים

ד הדיה ר"ה או שמיחה
כ"ו הוא פירוש הר"ם
והר"ם ז"ל אכל הרמב"ם
פירש שישכך בהן את
העדות עד שלא יבאר
בהן רוח האדום ע"כ
ומשע דלם נתן לתוכן
דבר דמית' לא נכסלו
(מג"א ב"ח סי' ק"ט
שפי"ב):

ד תו"ש ד"ה אפילו ט'
וכהר"ם כתב כ"ו
לדברי מהר"ם משמע דסבר
דמ"ק דדוקא נכסלו
לדל"א על כל פנים כוונה
בהן נטילה. ועיין בפ"ז
סי' ק"ט שכתב דמ"ק
אפי' לא נתכון כלל
אכל המ"א ע"כ ככתב דעת
מהר"ם ע"כ:

הודושי מהר"ח

ואח"כ מתחיל ענין בפ"ע
פי' אבל נתכון לשרות
בזה ונפל לשני כשרים
אותם המים שנפל להם
שלא בבונה אה"ו
ראיתי בבתי הגאון
הג"ל שהוא גורם שמעון
התירובי אומר אם נתכון
לשרות בזה כו' ודו"ק:

משנה אחרונה

לתמוה צרה בהן פתו
לא שייך ציטלן לכל
מים ולהכי קיימי
לאכילה ונתייה ונשרת
פתו וכו"ל ל"ל
שייך שטעמו כשופכין .
וה"ל דגזרו בהא חטו
שאר מלאכה גרועה
והיינו דתני עשה בהן
מלאכה או שצרה פתו
אפי"נ דשריית הפת
אורח"י היו גזרו בו
משום מלאכה. ודוקא
שרה במתכוון. אבל
נפל פת מאליו ללא
שכיח לא גזרו בו והיינו
דפליגי במתכוון לשרות
בזה ונפל לשני דמ"ק
סבר דהוי כמתכוון .
ובמשעון התמימי סבר
כיוון דנפל לשני בלא
מתכוון כשרין והיינו
דקאמר אפילו נתכון
ללא מציעה ללא נתכוון
משום אפי' לשני דכשר
וכו' ולא נתקיימה
מתקנתו הוי כנפל
תמילה. ויש לפרש
עוד דמשעון התמימי
אעיקר דין דשרה בהן
שני כלים בחד מים מתוקין ראויין
לשתיה וכשני שאין ראויין ונתכוון לשרות בראויין ונפל לשני ראויין דכד"ה
בהא פסיל דהני לאו אורחיהו לשריה קמ"ל :

אפילו נתכוון כו' פסולים. פי' הר"ב בתמיה וכו' אפילו
נתכוון כו' דמ"ק סתם דכריו ואמר שרה צהן
פתו וכו' ואחא איהו וקא מתמה. וכי אפילו נתכוון כו' .
ולשון הרמב"ם ואפילו נתכוון ר"ל (כמו) אס (אז) יהיה על דרך
התבוננות כאילו אומר מפליח בתמייה
כו' ע"כ. ומהר"ם כתב השם דמשעין
למ"ק דאמר דוקא שרה צהן פתו .
דמשמע דנתכוון לשרות. הא נפל
מידו לתוכן כשרים כיון דלא נתכוון
לשום שרייה צעולם אלא שלא
בכוונה נפל מידו. הא נתכוון לשרות
בזה ונפל לזה פסולים. כיון דהפילו
מידו כדי לשרות. ואחא שמעון
הסימני למימר אפילו נתכוון וכו' :

ה המים שהתחום מטביל בהם
המ"א ע"כ ככתב דעת
מהר"ם ע"כ:

מלאכת שלמה

נטעלו מהם לידים ע"כ : ואם יזין יין במים . פי' הר"ם ז"ל דמיקרי
עשה בהן מלאכה .
אפילו נתכוון לשרות בזה בתמיה כן פירש הרמב"ם ז"ל אכל הר"ם
והר"ם ז"ל פירשו אפילו נתכוון לא ניהא לשון אפילו אפי"כ
גרסינן פסולין ואי גרסינן כשרין ראוי לגרום אס נתכוון . וז"ל הר"ר
הוסף ז"ל פי' זה שהביא רע"ל מגומגם הרבה וכו' דה"ק אפי' היה כוונתו
לשרות במים אלא שנתכוון בזה ונפל לשני אפילו הכי כשרים ולא נאמר
שכבר נעשית כוונתו והיינו פסולים כיון שלא נתכוון לשרות בזה כשרים ע"כ :
ה המים שהתחום . מטביל בהן את הגלוסקין פסולין דהוי כמו שרה
בהן פתו ואפי"כ שלא נשתנו מראיהו פסולין וכשהוא מדיח את
ידיו במים ונותן ע"ג ככרות אס לא נשתנו מראיהו כשרין ואס נשתנו
מראיהו פסולין כך כתוב בתוספתא הר"ם ז"ל : הדיה בהם

תפארת

הערוכות עפרות. לא מחשבו שינוי מראה לגבי מי חטאת
שהוא דלוריתתא [כספ"ח דמה] וכו"ל לנט"ו דרשב"ן [ג"ל עשה]. או
משום דכל שינוי מראיהו הוא מתחת עפר. ויש בו כבוד. וסופו להודקק. וכל
ההוא נכילה אין כילה מעבדת בו [ד"ס י"ג ב']. או משום דדוקא גזרו
והקמתום. שפסיק בעלמא נשתנה מראיהו ע"י תערובתו. אבל שינוי המראה הלאה
במים שנתערב בהן עפר. הוא מתחת קרני התול ששנין בהן. והקצין הן כן
עומדין לעלמן ומהידין מתוך המים. אבל המים בעלמא לא נשתנו מראיהו. ומו
ל"ל ראה דכשרים. דהיינו גם להכילה כל הוץ ככרס כשראויין לשתייה כגב
כספ"ח דמקואות] מכ"ס לע"י. וכן משמע מהרמב"ם [פ"ו דגביית ה"ע]. ודלא
כרעיו אבל אהבה רס"ק שפיה זה [ע"ג]: (בג) תמוה מ"ס אפי'. וז"ל
לפמ"ש רבינו סו"י [ואפי"ק ק"ס ספ"ב] דלמ"ק אפילו נפל שם הפת
תמילה פוסל. וכן מוכח לפעמ"ד. מדקת"ק ת"ק תרתי. עשה
מלאכה וגם שרה פתו. וז"ל והרי היא היא. ואפי"ג דמשמע
ד' נקט נמי הדחת כלים. התם היינו רק מדחתה לאשמיטין
שהו הילוק בין כלים מלוכלכים או מודחים. ונאשמיטין נמי
פלוגתא דמ"ק ור' יוסף צדקשים. אבל שרה צהן פתו ל"ל
כלל. אלא ע"כ דמלת שרה אינו פועל יולא. והיינו שהלם
שרה הפת. אלא פועל עומד. ור"ל שהפת שרה במים ע"י
שככל לתוך המים ונשרה שם. וכיון שכן דמ"ק אפילו בנפל
מעלמו פוסל. שפיר קאמר שמעון (התומני) דלשילו נתכוון
כשרים. וכשם רב"א זקוק"ל שמעון דכתיב לירושא. שמעון
התומני אומר אפילו נתכוון כשר. אבל לשרות בזה ונפל לשני
לכ"ע כשרים: (בד) ר"ל שפ"ק: (בה) אין להקשות היינו הדיה.
ל"ל דכיון דכל עיקר עממא דעשה בהן מלאכה פסולין. היינו

פתו פליג ללא שייך כהן פסול מלאכה דלכתי קיימי וה"ה לא מכביא
לשתיה וכשני שאין ראויין ונתכוון לשרות בראויין ונפל לשני ראויין דכד"ה
בהא פסיל דהני לאו אורחיהו לשריה קמ"ל :

פסולין. משום דצטלן ונשתנו מתורת מים : אפילו נתכוון
לשרות בזה. בתמיה וכי אפי' נתכוון לשרות פתו במקום אחד
ונפל במקום אחר יהיו פסולים והלא ללא נתכוון ולא צעלם .
אלא ודאי כשרים הם . ואין הלכה כר"ם התמימי : ד או
שמירה בהן את המדות . לתלומיד
שכדצקה צהן ואינה יולאה אלא בדומק.
להכי תני לשון מיהוי כמו מיהוי
קרביי דתנן בפסחים פרק אלו
דברים [דף ס"ח]: פוסל בחדשים .
דלף ע"פ שהם נקיים. אין רגילות
להשתמש בהם עד שיהיוס מחלה .
ואין הלכה כר"ם : ה גלוסקין .
ככרות

אפי"ג נתכוון לשרות בזה. ונפל לשני .
כשרים : ד הדיה בהם את הכלים .
או שמיחה בהן בהם את המדות כה) .
פסולים יו) . הדיה בהם כלים מודחים .
או חדשים . כשרים. ר' יוסי פוסל
בחדשים יו) : ה המים שהתחום
מטביל בהם את הגלוסקין כה) פסולים.
וכשהוא

חזון נחום

פיה דכשרין אכל נפל מאליו לפ"ו נראה דכשרין כיון שאין כאן כוונה כלל וכו'
נראה ג"כ לפי פי' הרמב"ם וכו"כ שהלשון הוא תמימי ע"כ. וכיוצא בזה כתב
התו"ש ע"ג מהר"ו ז"ל ויש"ו כתב משום דמשעו למ"ק דאמר דוקא שרה צהן
פתו דמשמע דנתכוון לשרות הא נפל מידו לתוכן כשרין כיון שלא נתכוון לשום שרייה
צעולם אלא שלא ככוונה נפל מידו הא נתכוון לשרות בזה ונפל לזה פסולין כיון
דנפל מידו כדי לשרות ואחא שמעון התמימי למימר אפילו נתכוון כו' ע"כ. וכ"כ
ב"ח וש"י נ"ב מ"ג דוד סי' ק"ט ס"ק ב' שכתב ע"ג מ"ג נתן ע"ג וכן נראה
לפני דיעא דכגון דא יחזור ויעלם בלא ברכה :

ד הדיה בהן את הכלים או שמיחה בהם את המדות פסולים . ו ו ואפי'
ו קתני ולכן השמיטו הסופקים תלוך דמיהה בהן המדות דמקא
במ"א דסדיה בהן את הכלים :

אפילו
כלים וודחים וכו' כך מ"מ. וכתוב שם בכ"ת יוסף
שכתב

ישראל

משום דמחשבו כשופכין [ראב"ם פ"ו מברכות ה"ח]. אפי"כ שפיר קמ"ל
ללא מציעה הריח צהן כלים מלוכלכין . שפיר מחשבו שופכין .
מדחתכוון לנקית הכלים על ידי שיתלכלכו המים. אלא אפילו
מיהה צהן המדות. שאינו מתכוון להעביר הלכלוך. אלא
להעביר הדבוק צמדה שלא תהיה חסרה. אפי"כ מיקרי
שופכין . ולהרמב"ם צפירושו כהן מיהוי מדות מים משום
דצמדה רגול אדם למדוד צהן מים נפרדים. ויש מינו משום
צהן ריח. ומיהה המדות להסיר מהן ריח הסוא. [וגמדי
גם או סגוד בהן המדות . ר"ל שילא בהן כלי לריות אס מחוק כפי מדה
הרואה. וכן משמע לפעמ"ד מ"ס [גיטין ג"ג ב'] מלא המיד רק כשקל בהן
משקלת כנגדן שלא עבה משעם נגוף המים. ופ"ה ר"ז סתם. הא כדקדק בהן
עלמן את המדה פסולת]: (ב) מדח"ל שופכין. וס"ה צדיה צהן
ידיו או ירקות מלוכלכים. רק נקט כלים מדעבי להחויי
פלוגתא דרשב"ן ור' יוסי צדקשים. וכ"ס צדיה צהן ירקות כוונתין
שיחורו וירטבו. שעשו המים פעולה רבה. אבל צדיה צהן
ירקות לחים שלא וכמוצו. או דגים חיים שלא ימותו. כל
אלוילי משום פעולה. לא מחשב פעולה [כספ"ד דשבת. וכ"כ לפני
הכב. אס כשציל של ילקה הבהו חיי כבי יוחן [מכשירין פ"ג מ"ד] ועוד
בדוכתי עובא. ולפי"ך ל"ל דזמרת לסעודי הלובב והסדיס הלחים תוך המים שמוכסין
לשיל מהן ידיו. מדחין כוונתו שיחורו לרטיבתן. אלא שיתקיים בהן רטיבתן שלא
ימותו. וכפי"ך רק אלולי הוא ולא מחשב מלאכה. וכן כתב בא"י. ודלא כרעיו
מג"א [סי' ק"ט סק"ד]. ואפשר עוד דמלאכה שאכשרו היינו דוקא בתמימי שביאס
ממ"א. אבל בלובב והסדיס. אפילו בנתכוון שיחורו לרטיבתן. לא מחשב תמימי
לכמה. דמעה לאו ליהנות ניתנה [כר"ה כ"ח א'] : (ב) מדאורחא להדיחן
וקי"ל כת"ק: (בה) זעמנוטל קודם שנאפת וכדי שיחיה פניס
חלק

שהו הילוק בין כלים מלוכלכים או מודחים. ונאשמיטין נמי
פלוגתא דמ"ק ור' יוסף צדקשים. אבל שרה צהן פתו ל"ל
כלל. אלא ע"כ דמלת שרה אינו פועל יולא. והיינו שהלם
שרה הפת. אלא פועל עומד. ור"ל שהפת שרה במים ע"י
שככל לתוך המים ונשרה שם. וכיון שכן דמ"ק אפילו בנפל
מעלמו פוסל. שפיר קאמר שמעון (התומני) דלשילו נתכוון
כשרים. וכשם רב"א זקוק"ל שמעון דכתיב לירושא. שמעון
התומני אומר אפילו נתכוון כשר. אבל לשרות בזה ונפל לשני
לכ"ע כשרים: (בד) ר"ל שפ"ק: (בה) אין להקשות היינו הדיה.
ל"ל דכיון דכל עיקר עממא דעשה בהן מלאכה פסולין. היינו

ידים מי רביעית פרק א תוספות יום טוב קננ

צינים

הכל כשרים... מ"ח מ"ט מ"י מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט

הלוי גרסאות

ה ספה חבית על גבה ונופל ג"כ מ"י סיסת אלו

תוספות הרשים... ה במשנה כשרים קשה הדגל לאתני מלי ואפשר לאתני בעל דגה וטואל מל דלל שאני מטעם את המים בחבא כשר ליתן לידים (ועיין ברא"ש):

משנה אחרונה

מי הדחה למים כשרים ונתבטלו כרוב אלא שניו מרחיקין דמשו מלאכה ליבא שחבטלו דמשו שינוי מראה נמי לא פסלי כדפי':

ר' יוסי פוסל כהדמים... פ"י הרב שאלן רגילות להשתמש בהם עד שידחקו. ות"ק ס"ג אע"פ שאין רגילות אין זו מלאכה כיון דלא מתקן מדי: ה ובהואו מדיה את ידיו בן כשרים. פ"י הרב שהפן מן המים בהפניו ושה בהם את הגלוסקין ע"כ. ויחא למירק דמאי קה"ל כיון שהמים שכללי לא נעשה בהן מלאכה פשיטא דכשרין. וי"ל דקמ"ל דבניעת ידיו במים לא נכסלו המים אע"כ דהתם ידים פוסלין את התרומה ומתמאין משקה חולין הליית תהלה ונמנלו המים טמאין אפ"ה כשרין לחלוין לא החמירו לענין עומאה ולא החמירו אלא בעת אכילה ולא עומאה אלא מנאס מ"ח ומיהו לשון ההנהגה דרישא קתני מטביל את הגלוסקין וסיפא קתני מדיה ידיו ולא קתני מטביל את ידיו לנקותן משירי

את הגלוסקין. לאחר עריכת הלחם טוחן פניו במים. או ביון פעמים שמטבילין הגלוסקים במים. פעמים שטובל ידיו במים ומה בהן פני הגלוסקים. והיינו דמתן הכל דלם הטביל את הגלוסקין במים פסולין לנטילה. דהוי כמו שרה בהן פתו. ואם מדיח בהן ידיו. כלומר שטביל ידיו במים. ומה פני הגלוסקין בידיו. כשרין לנטילה. הר"ם. ומכיים הטור ס' ק"ס וכלבד שלא יסתע מראיתו:

והקפו

חזון נחום

ה אפילו חש"ו. כתוב בפי' הס' והפ"ג דר' יוסי בעי כוונת טוחן ונופל כדאיתא בתוספתא הני בני כוונים ניבחו הר"ם והרא"ש ועיין בס' כריתות שער ב' דלגון למזדים ע"כ ועיין בס' כל הבשר בליח את לב: נוחן ונופל כדאיתא בתוספתא הני בני כוונה ניבחו הר"ם והרא"ש וז"ל:

ככרות לחם נקי וטוהר: ואם הדיח בהן ידיו. ומה את הגלוסקין בידו: כשרים. המים שכללי לנטילה. שלא נעשית מלאכה במים שכללי אלא במים שלקח בחפניו: סניח חבית בין ברכיו. וברכיו מסייעין לשפוך והיינו כח גברא ומ"ה לא פליג ר' יוסי בהא: ומטה חבית על צדה. ואפילו הלך וישב לו אח"כ. והחבית שופכת מים כל היום כלו. מחמת הטייתו הוא. ומשיב כח גברא

מלאכת שלמה

שכתב רבינו ירוחם ז"ל שהתוספות כתבו שהמים שהתחמו מדיח את ידיו בהם כשרים אם לא נשתנו מראיהם ושנראה מדבריהם שאפילו נעל כהן ידיו ידיו כשרים כ"ש אם נעלן במקום אחר והדיחם שם ע"כ וכן נראה מדברי ספר התרומה שכתב ואם הדיח בהם הנחתום את ידיו מחמת העשה המים כשרים ע"כ: אפילו חש"ו וט"ז דר' יוסי בעי כוונת

ישראל יבין תפארת

מלך ויפה: (בש) למצ"ם ר"ל שחפן מים בכפו. ומה פני הגלוסקין. ולספר התרומה היווה שהדיח בהן ידיו מבלק. [ול"מ מדקאמר וכשהוא מדיח וכו' ולא קאמר שדליח בהן את ידיו. משמע לכאורה כדכ"ס. דאזת בהן גלוסקין דרישא קאי. מיהו י"ל דגם לספר התרומה קאי אהת גלוסקין. רק ה"ק אם עיקר כוונתו לדיח ידיו. אע"כ דאח"כ עה בידיו סלחם הגלוסקין. ע"י] (ל) להרמב"ם הג"ל ה"ט דכשרים. ונדלגא נעשה מלאכה רק בהמים שחפן. ולספר התרומה הג"ל ה"ט משום דסתם ידים העוסקים בצלק נקיים הם. והו"ל כמדתי כלום מודחים. ללא עיקרי הדחתן מלאכה [כן כתב ריב"ז] וחי משום הצלק שעל ידיו. כ"ל דס"ל לספר התרומה דצלק שאינו מנאס לא מיקרי לכלוך. [ואין להקשות בין למד לו למד. עכ"פ הכי בידיו בלא נעלן נגע במים שהארים ונשארו ע"י זה. וי"ל דוקא מים שטלו בהן לברו נשארו. ואפילו היו ידיו נקיות קודם נטילה. אבל ע"י מגע ידיו לא נשארו. וגדולה מזו כתב רבינו עו"ז בשם ריב"ז [ס' ק"ט סק"ט] דהוא"ל מבי"כ באב בידיו מהלגי כדי לנטול ידיו. לא נשארו המים שכללי. מיהו בהו ידיו מולוכבים. וחמתן לתוך הדלי. אפילו לא נתכוון לנקותם דלא נכסלו מים מלאכה. נכסלו מיהו שופכין ממש. ואין להקשות על למוזי לחמירין לעל כמשה א' דכיום מותרים להסים ידיון זה תחת זה ולנטול ידיון בלחת. ואמאי והרי התחמטום טעלין במים שכתב רתנו בהן העלווים. וכבר נעשה בהן מלאכה. י"ל הם כיון דכיון חבטו מתחלה לנטול דכרך זה משבו כולן כיד א' [וכס"י קס"ג ס"ה]. אמנם אם עכל ידיו בלי שאין בו מ' סאה והתכוון לע"י דמתי בשעת הדקא מאד [כס"י ק"ט ס"ח]. י"ל דודאי נכסלו המים שכללי משום מלאכה אף שהיו ידיו נקיות מתחלה: (א) שאין בהן דעת שלימה. וכל שכן שחמירין לכענני וגדה לשפוך מים על ידיו [ק"ט ס"ה]. ואע"כ שאין עמאין במשה. והיה האשר שטובל ידיו מוארם עטור. או שטובלם בנהר. מה מנהי. והרי כולנו עמאין מנאים. והרי זה טובל ושרץ בידו. ומן הדיון היה כיון דרק משום שרץ תרומה תקנו נט"י גם בחולין. והשתא שאין תרומה ויש טומאה דבוקה בנו בעיננו. תתבטל נט"י מכל וכל. אלא מדאנשר במניין מלאכול חולין בלי נט"י. משום ויגבר מילתא הרי בה"ג שאלנשר במניין המים טוהר. גם כשתבטל טעם האיסור. אפ"ה האיסור במקומו עומד. ואין צ"ד האחרון אפילו גדול מהראשון יכול לבטל תקנת צ"ד קה"ק [ספרה"ש

הצלק כשרין וכ"כ ב"י בשם ספר התרומה שם בזה כשרין וכן פסק רמ"א בהג"ה ס' ק"ט אלא קשה ע"ז דכרוחן ידיו ממי ריהית הכרו פסל רמ"א וכבר פ"י כ"י לעיל מ"ב. אלא שבכאן כתב ב"י דמדיח ידיו מן הצלק כשרים שהידים העוסקין בעיסה אין בהן לכלוך ודמי לכלים מודחים ולא הכנינו אטו מדיח כלום דוקא מן הכלוך פסל הא שמתא קתני ואפילו משירי התבטיל במשעם. והט"ז כתב דכל נקיות ידים לא פסל שהוא מעין נט"י ומ"מ לדינא הסכים דפסולין בין מדיח משירי הצלק ובין מדיח רהיית הכרו:

אפילו חש"ו. חי מיירי שטובל לחולין ניחא לחולין לא בעי כוונה אפילו בעטילה. ואי מיירי לתרומה דבעי כוונה. ככוונת הטובל בני אע"פ שהטוחן לא מתכוון ובתוספתא תניא נמי דכוונת נוחן הוא הטובל בני ר' ויסי פליג דכוונת שניהם בעי. והשתא מדלגא פליג ר' ויסי הכא גבי חש"ו בדפליג כסיפא דמתני'. י"ל דמתני' לא איירי אלא בחולין דלא בעי כוונה. ותוספתא דתוספתא. והר"ם כתב דלא פליג ר' ויסי בחש"ו דס"ל דבעי כוונה ניבחו ע"כ. והדבר תמוה דבכל דוכתא אמרי' דלאו בני דעה ניבחו ולא נחלק אדם בזה. ואפשר דבני כוונה ר"ל שמתכוון לעשות כמו שאל" הטובל ובהכי פני לר"ם אע"כ דלא מתכוון לעשה. ורבינו ב"י כתב בשם הרשב"א הא דלחולין לא בעי כוונה בעטילה היינו לנגיעה לחולין אבל לאכילה חולין נמי בעי כוונה משום שרץ תרומה חמירי ע"כ. ולפ"ו י"ל דתוספתא איירי לאכילה ומתני' לנגיעה. אלא שבני הרשב"א ג"ע הא לנגיעה לחולין לכ"ע לא בעי נטילה כלל כדאמר בפי' אין דורשין דף י"ח: בואה חבית על לדה. פ"י הרב דהשיב כח גברא. וילפ"ו כח גברא כנע"י מכתוב ויהוה הטור על הטמא. ב"י בשם הגניו'. ועי' פ"ב דפרה מ"ח דמהכא ילפי' נמי דבעי כוונה:

ידיים מי רביעית פרק א

הקף. מיה טס פטע טס פטע י"א :

והקוף (ז) נוטל לידים. ר' יוסי פוסל בשני אלו (ה) :

גברא : והקוף. חיה ששמה מונא (אפפע) בלע"ז. ויש לה ידיים כידי אדם: נוטל לידים. דכח נוחן בעינן. כח אדם לא בעינן: ר"י פוסל בשני אלו. בקוף ובמוטה חזית על לדה. בקוף משום דבעינן כח אדם וליכא. ומטה חזית על לדה לכו כח גברא חשיב ליה. ואין הלכה כר' יוסי :

תוספות חדשים

ה במשנה ר"י פוסל. ומ"מ מודה רבי יוסי כהרש שטע וקטן. אט"ג דל"י בעינן דעת טתן וטתל כדאיתא בתוספתא כ"י בני כוונה וכו' (כ"ט) והר"א (כ"ט) וברא"ד פ"ו חס"ב כתב הטעם ד"ט להס מעשה :

מלאכת שלמה

והקוף נותן לידים כך לריד להיות :

יבין

תפארת ישראל

יבין

ותחתיה ח"ל לנעט הכית יד חילך וחילך ככל שפיקה ושפיקה: (ז) לכו דוקא קוף. אלא ה"ט כשנוטל ע"י כח שום צנ"ח. רק אורחא דמילתא נקט דקוף עשוי ללמדו כך. וס"ל דכח צנ"ח בעלמא סגי לנטי"י. ואין לריד כח אדם. אצל במים שזולים ממילא בלי כח צנ"ח. מודה דפסולין לנטי"י: (ה) צרתיה פליגי. דס"ל דוקא כח אדם בעינן לנטי"י. וס"ל דבעינן כוח מתחלת נטילה עד סופה. ופסק הרמב"ם ורשב"א ובעה"ג כת"ק. וברא"ד ותוספות והר"א קו"ל כר' יוסי. ודכוותיהוה נקטינן. ומסוור משמע: שניהם נתחלה הנטילה בכח אדם. ח"ל כח צנ"ח. וכן הכין רבינו ב"י מדברי. וכמוכח (כ"ט) ק"ט ס"ו. ופ"ט ס"ו קוף לנטי"י. ונמלא שלכורה אחוה רכותיהוה התכל כפי לאשים. ורבינו טו"ר (שם סק"כ) ליה ליישב דגם טוור ס"ל לריד כח אדם מתחלה ועד סוף. רק לכוותא דסיפא נקט שלא ח"ל אפילו נתחלה יע"ש. ומחילת כבוד רבינו. מלכד שום דוקא. ע"כ"ג גם לרבינו ב"י קשה והוא שחזו כבוד מללו (מכאן עד סוף הסדר הוא מתפארת ישראל)

אליהו רבא

ה רבי יוסי פוסל בשני אלו. כח אדם לא בעינן. מיה ששמה מונא (אפפע) בלע"ז. ויש לה ידיים כידי אדם: נוטל לידים. דכח נוחן בעינן. כח אדם לא בעינן: ר"י פוסל בשני אלו. בקוף ובמוטה חזית על לדה. בקוף משום דבעינן כח אדם וליכא. ומטה חזית על לדה לכו כח גברא חשיב ליה. ואין הלכה כר' יוסי :

הלכות גבירתא כללא דפרק א

מ"שנה ג מים כיצד. כל מים שאינן ראויין לשתייה בהמה פסולין לנטי"י. אבל כשרים לטבול בהן הידים כגיש בהן מ' סאה בקרקע (להראב"ד אפי' במ' סאה שאובין שבקרקע). ואריתא דדלאי שפסול לנטי"י (בחולין ק"ו ב') היינו באין בהן מ' סאה. ולהרמב"ם דוקא במ' סאה שאינן שאובין סובלין. ויש להקל לצורך (א"ח ק"ב ט"ד): נשתנו מראיתן לא מיקרו ביים. ופסולין אפי' לטבילת ידים במ' סאה שבקרקע. עשה בהן מלאכה. או אפי' נגרה בהן פתו סמיא. הרי אלו כוזן כשופכין. ופסולין לנטי"י :

מ"שנה א בארבעה דברים אפשר פסול בנטי"י. בשעורן. בכלי. בהמים. בהנותן. וכו' מפורש בקרקע. בשעורן כיצד. ביש בכלי רביעית מים מותר ליטול ממנו אפי' שנים במשמינן מתחלה ויהוה זה תחת זה. וב"ב בחזי ליה. גם ל' ו' כהנ"ג. ובלבד אפי' עד מאה באופן זה. רק שיספיקו המים לכל א' ליטול כראוי. וי"א דאפי' בנוטלין באחרונים בשוור הראשונים כשר במקסיק לכו'ן. ומדריך לישול מרביעית ג"ס על כל יד. ואחר פ"א ישמש. הוא להעביר המים השמאים. לכן אם לא נטל בפ"א עד סוף קשרי אצבעותיו כראוי לכה"פ. אינו רשאי להוסיף על מקום שלא נטל. רק רשאי ליטול פעם ג' במקום שלא נטל בפעם ב'. משום דכל עיקר נטילת פעם ג' הוא מה"ט. שמה לא נטל פעם ב' בכל מקום נטילת פעם א' :

מ"שנה ד מלאכה שפוסלת לא לכו בששתמש בהן להעביר לכלוף. והו שופכין ממש. אלא אפי' התכוון בתשמישן להעביר דבר שאינו לכלוף. או שהתכוון להעביר ריח מכלי. מושב מלאכה ונפסלו. אבל בלא התכוון להעביר שום דבר. רק כדי להזהיר כלים נקיים או הדרים. אין זה מלאכה. וכשרים :

מ"שנה ה מים שהטביל בהן גלוסקאות כדי לקטפן. מחשב מלאכה בהמים ממש. ופסולין. אבל אם שאב בהפטו מהמים לקטף בהן הגלוסקאות. המים הנשארים כשרים : נותן כיצד צריך שיבואו המים על הידים מכה אדם. לכל החפות בתחלת השטיפה. ואע"ג שאח"כ מהלך כשר (ולא דמי לגטקאן שצריך לפתוח ולסגור ההאן בכל שטיפה ושטיפה. והו רק במסיר המניעה מחוללת המים. משא"כ בשופך בהריא. בכח ראשון סגי לכל השטיפות). מיהו כח אדם שאמרו. היינו אפי' הריש שומה לקטפן. כנעני ושמא. כולן כשרים לנטי"י. אף דבכל דוכתא אתם אדם היינו ישראל דוקא. והו דוקא היבא דכתוב אדם בקרא. ודלא כהמנהיג שרצה מה"ט לפסלו. וכמ"ש רבינו ב"י ספק"ט בא"ח משמ"ו :

מ"שנה ב כלי כיצד. צריך שיהי' כלי שלם. אף שאמקט"ו. דפנות שנשארו מכלי אף שיש בו בית קבול מרלא הי' עשוי לקבל כך מתחלה פסול. וכ"כ שוליים שנשארו עם קצת מרפנות סביב בשור. רק כשיש לו מושב. דכך הי' דרך קבלתו מתחלה. אבל באין לו מושב פסול אף שאפשר לקבל בשותמכותו. לא לכך הי' עשוי בתחלה. וכ"כ מגופת חזית שיש לו בית קבול לתחיבת אצבעו. לא מושב בית קבול לקבלה. ואפי' ייהודם מהשתא לקבל כך. לא מהני אם לא שיעשה בהן מעשה. וכשאב מים בידיו לא יטול בהן לאחר. דיר לא מחשב כלי. דלארבעה דברים צריך כלי. (א) למי חטאת. בין למלוי או קירוש או הזאת שלהן. (ב) לנטי"י. (ג) לצמיד פתיל. (ד) להציל לתוך תוכו. ואפי' כולן נפרדין ברין כלי שלהן. כמבואר לפנים :

ידיים נטל פרק ב

פרק ב א נטל ידו אחת * משטיפה אחת. קא קרי משטיפה אחת. * ידו

פרק ב א נטל ידו אחת. כבר כתבאר בחגיגה (פ"ג מ"ב) כשנטמאת ידו האחת. לא תטמא האחרת (לענין תרומה). וכן כשנטמאו הידים יחדיו. מטבאס אחת אחת. וזה מותר לתרומה. הרמב"ם. כלומר אכל לא לקדש : משטיפה אחת. כתב הר"ב ובידו אחת דסגי כו' אלא שתהא אותה שטיפה מרובה כשמים. תוס' פ"ח דתולין דף ק"ו. ומ"ג הר"ב אכל

א נטל לידו גמין טו נטילת דיה הטול לפי ג"י לית מ"י פ"א פ"ה מקולות ה"ו וי"ז ט"ב כ"י פ"ה נכ"ט ט"ב יד"ט ס"י קט ט"ף ב' :

אליהו רבא

א נטל ידו אחת משטיפה אחת ידו מהורה. ור' מילי מעמא גמין ידיו משטיפה אחת עד שיעול מרביעית הכי גרסינן. כלומר במקום שצריך לטעול רק יד אחת ונטל מכלי שיש בו רביעית ולא נתן על ידו כל

חזון נהום א נטל ידו א' כו' (ענין מלאכת שלמה אות א'). עיין בלאן הראב"ם פ"א מה"ט ובפ"א מהלכות נכרות דין י"ד וע"ש כמ"מ ולדבריו ר"מ מעמא אפילו הוה בלוחה שטיפה רביעית :

מלאכת שלמה פ"ב א נטל ידו אחת יכו'. יש גורסין ודו בלא למ"ד וכדאיתא בפ"י רע"ז. וכן בסיפא שתי ידיו (א). ואיתא במס' גיטין בר"פ שני ב"ד

יבין

תפארת ישראל

יבין

פ"ב א נטל ידו אחת. שרלה לטבול רק ידו א' : (ב) ר"ל אפילו רק משטיפה אחת

פ"ב א נטל ידו אחת. וזה מותר לתרומה. הרמב"ם. כלומר אכל לא לקדש : משטיפה אחת. כתב הר"ב ובידו אחת דסגי כו' אלא שתהא אותה שטיפה מרובה כשמים. תוס' פ"ח דתולין דף ק"ו. ומ"ג הר"ב אכל

משנה אחרונה פ"ב א לידו אחת משטיפה אחת. לפי פ"י ראשון של הרב והוא פ"י הר"ג והר"א נלמד דאם אינו נוטל אלא ידו אחת אין לריד מים שניים ולקתי ידיו לריד מים שניים. אלא

אם פעם אחת עד הפרק וזירו אחת הוא דאגי בפעם אחת. אש"ג דאין בכלי רביעית אלא דלחיו משירי טהרה. אבל לשתי ידיו אף ע"ג דלחיו משירי טהרה. לא מהני עד שיטול ב' פעמים. ראשונים עד הפרק. ושניים עד הפרק. ומצ"ס מפרש בשפיכה אחת משפיכה אחת.

וכשנטול שתי ידיו בשפיכה אחת המים מיטמאין בזירו אחת. וגמלא רוחן השניה במים שנטמא. ולא טהרו ידיו עד שיטול מים שניים מרביעית. אבל כשנטול ידו אחת בלבד. בשפיכה אחת. נטהרה ידו.

וכשנטול מים שניים לטהר המים שעל ידו. סגי בפחות מרביעית ואין הלכה כר"מ: נפל כבר של תרומה. היכא דנטלה אחת הראשונים מרביעית ונפל עליהם כבר של תרומה. או נגע בכבר של תרומה עם המים שזירו קודם שינגבם. או קודם שישפוך עליהן מים שניים: טהור. דכי היכי דמהנו לטהר ידיו. מהנו נמי לטהר עלמן: ר"י מטמא. דסבר

במחני' דלקמן. מצואר דאין הלכה כמוהו וכ"ס להרמב"ס

מלאכת

בדף ע"ו לנידשת ר"ת ז"ל וז"ל וה"פ משפיכה אחת שגריך לטפח מן הכלי על ידיו שני פעמים כדמוכה כמנה דוכתי במסכת ידיים לרריך מים ראשונים ושניים ועל זה קאמר ואם נטל ידו אחת משפיכה אחת גדולה שהיא כשהים ידו טהורה כיון שיש בשפיכה זו כשיעור מים ראשונים וקממיהם בסופא שתי ידיו בשפיכה אחת ר"מ מטמא עד שיטול מרביעית אש"ג דכשנטל בשתי שטיפות לא בני רביעית שהיא דליכא אלא שפיכה אחת צריך רביעית בשפיכה זו אבל ידו אחת אין צריך רביעית כי אחי משירי טהרה אלא שהיא אותה שטיפה מרובה כשהים עכ"ל ז"ל. אבל רש"י ז"ל גרים התם הנוטל ידו אחת והאח בשפיכה ידיו טהורות ופי' הנוטל ידו אחת המכלי בזריקה על ידיו בתקן חכמים ואחת בשפיכה כנהר כמ' סאה ע"כ. ובסמ"ג עשין כ"ז כתוב שזה מדבר כשהעביר כבר הטיו ודבר החוץ וטובה אחת מרובה כשהים ע"כ. והציאו הטור שם בשם ספר המלוות דמה שמזכיר ראשונים ושניים היינו דוקא במים שבאין לטהר: אבל מלבד אלו צריך ליתן עליהם פעם אחרת כדי להסיר מן האלוקין וכל דבר שחולץ ואותם לא הזכיר במשנה

אבל לשתי ידיו כו' לא מהני עד שיטול ב' פעמים. עיין מ"ס בזה בסוף מתניתין דלקמן. ומ"ס הר"ב בשם הרמב"ם דכ"מ לענין מים שניים אי בני רביעית אי לא. לשפתיה אזיל דהא דפסק בפ"ק מי רביעית נותנין לידים. מפ' נמי על מים שניים כמ"ס שם הר"ב על מים שניים הר"ב ואין ה"ל כר"מ עיין מ"ס בזה במתניתין דלקמן:

משמיפה ידו טהורה ג). לשני ידיו. משמיפה אחת. ר"מ מטמא י) עד שיטול מרביעית ה). נפל כבר של תרומה וי) טהור ז). רבי יוסי מטמא ה): נפל

ברביעית וזה לפי פירושו דברישא אבל לפי הרמב"ם דברישא מלחתי בפירוש בנא"י שמפרש דקאי אחי מים שניים. שאם נפל כבר של תרומה באלו מים שניים. סובר ת"ק דטהור כמו במים שניים בעלמא. כמו שכתבאר במשנה דלקמן. ור"י אומר שאלו מים שניים משמאין כבר של תרומה. כמו מיב ראשונים אשר הם תחלה. הואיל ומים ראשונים היו שטיפה אחת לשני הידים ע"כ: ר"י מטמא. מחוך פי' הר"ב דפלוגתא דסופא תליא דברישא. וכתב דה"ל כמ"ק: נטל

שלמה

ע"כ. וכתבתי בר"פ דעליל בהנה"ה: בפ"י רעו"ל צריך להיות אש"ג דאין בכלי רביעית אלא דלחיו משירי טהרה אבל לשתי ידיו אש"ג דלחיו משירי טהרה לא מהני עד שיטול שני פעמים ראשונים עד הפרק ושניים עד הפרק והוא פי' שני לה"ר שמאן ז"ל. ופי' עוד ובהא ליכא מאן דפליג אר"מ. ופירושו הר"ם והרא"ש ז"ל נטל ידו אחת שלא רצה לטהר אלא ידו אחת ונטלה בשפיכה אחת ולא שפך פעמיים עליה ידו טהרה אש"ג של ג' מים רביעית אלא דלחיו משירי טהרה אבל אם נטל שתי ידיו בשפיכה אחת ר"מ מטמא עד שיטול מרביעית אש"ג דלחיו משירי טהרה כיון שלא שפך פעמיים על ידו. אבל אם היו רביעית נטהרו ידיו בשפיכה אחת: נפל כבר של תרומה על המים שנפלו מידיו לארץ טהור כמו שז"ל טהורות: ר' יוסי מטמא הכבר אש"פ שהידיים טהורות מירי דהוא אסיפא נטל אח הראשונים ואת השניים למקום אחד ור"מ סבר דל"ד דהתם אפסוק והיו הראשונים עמאים ולא טהרום השניים והכא לא אפסוק ע"כ. שדור דר"מ סבר דכי היכי דמהני וכו' כדפי' רעו"ל: שאין

שאל

תפארת ישראל

יבין א) נקס סתמא מדל"ל אף שנטל בפחות מרביעית הני. וכגון דלחיו משירי טהרה. וכ"ס בנטל מרביעית בשפיכה אחת. או בפחות מרביעית משמאורי טהרה וב' שטיפות. דהרי אז פיהרו שניים אחת הראשונים. מיהו כל זה לחולין. אבל לתרומה לכ"ע בני ב' שטיפות. וכתובה שפיכה ראשונה רביעית עיין כ"י סי' קס"ד פ"ה ע"ג. ולח"כ"ד פ"ה ממקואות דגם לחולין צריך ב' שטיפות. צריך לאוקמה סבא דאש"ג דאין בו רביעית. אש"פ כיון דלחיו משירי טהרה. ולא נטל רק יד אחי עולה לו לשפיכה ראשונה. אבל פחות מרביעית שאחיו משירי טהרה שנטל בהן יד אחי. אשילו בב' שטיפות. לא מהני אש"ג דבנטל ב' ידיו מרביעית. בב' שטיפות. לכ"ע מהני. והרי לא הגיע לכל יד רק פחות מרביעית. התם שאני דעכ"ס נטל מרביעית: ד) אף דלחיו

יבין

משירי טהרה. אש"פ כיון שנטל ב' ידיו. והמים הן פחות מרביעית צריך ב' שטיפות גם לחולין לר"מ: ה) ואז אשילו נטל ב' ידיו משפיכה אחי ידיו טהורות. והכי קו"ל גמ"ס קס"ד קס"ג. ולהרמב"ם אשילו כשהמים משירי טהרה צריך למים ראשונים רביעית. ולפי"ק אוקי למחני' דהא דנטל ידו אחי בשפיכה אחת ברביעית שני אשילו לתרומה. אבל כנטל ב' ידיו בשפיכה אחי ברביעית. לא מהני עד שיחזור ויטול גם מים שניים ברביעית. גם לחולין לר"מ. אבל לרבנן גם כנטל ב' ידיו מרביעית בשפיכה אחת מהני לחולין. אבל לתרומה לעולם צריך ב' שטיפות. ופסק כהנאים פ"ה מנכרת ה"י ועיין ריש כ"ב ע"ב: ו) אסוקי מילתא דר"מ הוא דקאמר בהרישא דבנטל אשילו ב' ידיו ברביעית ידיו טהורות. וקאמר הכא שאם נטל מרביעית בפעם אחי. ונפל כבר לתוך המים שנטל. ונקט תרומה לרבותא: ז) כידיו שנטהרו בהם: ח) ס"ל דעכ"ס מים עלמן סמאין. ומטמאין להכבר. דמתידי דכ"ה"ג טהור

הידיים בראשונים צריך שניים לטהר הידים עלמן. ומיהו מדתקן לקמן נטלין ארבעה ותמשה זה ע"ג זה. ולא חיישינן שנטמאו המים בהחל ורוחץ האחר בתים שנטמאו שנטלן במדרגת יד אחת חשבו ע"ג וא"כ כ"ס אדם אחד בשתי ידיו דלח חיישינן שנטמאו המים. ולפי"ו לית הלכתא כמתני' דהבא בהא דמהלך בין יד אחת לשתיים ותעד דאי נימא דכיד אחת לא בני מים שניים וכל עיקר מים שניים באים לטהר המים שלא יפסלו כבר של תרומה שנגע בהן ולא לטהר הידים עלמן כמ"ס הרב רפ"ק וא"כ היכי קתני לקמן מ"ג נטל ידו אחת ונמך ונתן את השניים לשתי ידיו וידו טהורות ופי' הרב שם שכתבילה נטל ידיו אחת ונמך ונתן לשתי ידיו כהתא שממאין זא"ז כדרך שמטמאין כבר של תרומה. והא הכא אמרי' דכיד אחת אין מטמאין כבר של תרומה אלא ע"כ דכולה מחני' דהא ר"מ היא כדקתני בסופא דברי נטילת רביעית בכל הני הלכתא כר"מ אבל לא בהא דמהלך בין יד אחת לשתיים כדמוכה במשניות דלפ"ן חילוק בין יד אחת לשתיים ולעולם בני מים שניים. וזהו עממם של הרא"ש והטור שלא הביאו חילוק זה ותמה הב"י ע"ז ולח"י דפי' יוחא: עד שיטול מרביעית. לפי' הרמב"ם נוחא דאשתיים קאי שצריך רביעית. אבל לפי' הרב הל"ל למחני' עד שיטול מים שניים כדכתב לעיל שיטול ראשונים ושניים עד הפרק. וז"ל עד שיטול מרביעית ה"ק דידיו עמאיות כל זמן שלא שניים אח"כ נטל הראשונים

נפל כבר מים ראשונים שטיפות

חלופי גרסאות

א ידו טהורה כד"ל למא

תוספות חדשים

א בתר"ב ד"ו: נטל ידו כו' לשפתיה תמיים שעל ידו. וכ"כ הר"ם ומסיים דהא ליכא מאן דפליג לר"מ ובכבר של תרומה הוא דפליג וכו' ה"ל לפרש להרמב"ם דוקא לתרומה כענין מים שניים כר"מ הכ"מ כפי"ח מה' מקואות ובפי' הרמב"ם דליקו לר"מ אבל לת"ק אשילו שתי ידיו משפיכה אחי ילא ע"כ:

אלוהו רבה

הרביעית אלא שירי המים ולא פשה רק שטיפה אחת ידו טהורה ור"מ מטמא אשילו לידו אחת עד שתן פליו רביעית שלם או שתי שטיפות: לשני ידיו ובכ"מ משמיפה ארת. דכ"מ הכל עד שיטול מרביעית כלומר עד שיטול כל הרביעית שלם או אם שירי המים יפשה ב' שטיפות. ומבני הראשונה שנסה מרביעית נותנין אף לשנים בשתי שטיפות. שלשני ידיו צריך או ב' שטיפות או כל הרביעית:

משנה אחרונה

ולא פירשו הטעם להקט בין ידו אחת לשתיים. והתום בחולין דף ק"ז כתבו דהא דיד אחת טהורה בראשונים לבד היינו שהיה השפיכה מרובה כשהים ע"כ ובניטין דף ע"ו כתבו למרובה כשהים שים בה שיעור שני פעמים עד הפרק. ובשתי ידיו משמע דלא מהני מרובה כשהים. וצריך להקט דכשני ידיו וימנין דנוטלן בשפיכה אחת ונטמאו המים בידו אחת ורוחץ השניה במים שנטמאו כ כ כ ר ת הרמב"ם לפי פירושו ולכך מצינו מים שניים וס"ל להאי תנא דכ"ה"ג טהור

ב נטל את וכו' מ"י מ"י
מ"א נטל את וכו' מ"י מ"י
מ"ב נטל את וכו' מ"י מ"י
מ"ג נטל את וכו' מ"י מ"י
מ"ד נטל את וכו' מ"י מ"י
מ"ה נטל את וכו' מ"י מ"י

חלופי גרסאות

ב על הראשונים ד"ג ג"ג
ג ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
השניים וכו' עד נטל את
הראשונים חסר ד"ג :

תוספות חדשים

ב תו"ש ד"ה ונפל כ"ר
לא בעשו תהלה כ"ר.
ועין נגמ"א סי' קס"ב
ס"ק ט' ש"ף אף בכביעות
דמקום נטילה ובשעת
נטילה בכל עמאלו. עכ"ל.
דמשמע דאף לחולין נטמאו:

משנה אחרונה

הראשונים מרביעית
ועד שיטול היינו כמו
אם נטל וכהאי לישא
מנינו כפי' דשבת עד
שיזיל את כל הקופה
כלומר א"כ הולין וכן
כפ"ו דנגעים עד
שיטמאו כהן :

ב ונפל ככר של תרומה
על הראשונים טמא.
משמע דככר של חולין
אין מטמאין לחולין
לא ריך מים שניים
לגבי חולין הראשונים
נמי טהורין וע"כ ז"ל
כן דלמ"ה אלא
הראשונים עמאין אף
לחולין וכי הא דפי'
הרב פ"ח דפרה ופ"ב
דטהרות שכל הפוסל
את התרומה מטמא
משקה אפילו חולין
להיות תהלה א"כ ה"ל
המים הראשונים נטמאין
תהלה ומטמאין גם
השניים ומטמאין אפילו
ככר של חולין דראשון
עושה שני בחולין ואמאי
חני של תרומה דוקא
וכן הקשה בתו"ש ע"ג
ובאמת קשה א"כ היא
בכלל שאלת הראשונים
שמיא לקמן בשם
הראב"ד דאפי' לתרומה
מלא מהני מים שניים
ואדרבה נימא דחזרין
הראשונים ומטמאין
השניים ואין להן עברה
לעולם ובתורונו שם
שלא משום טומאת
ידיים הגריכו נטילה
אלא משום לכלול זויעה
וכ"כ דפי' פ"ק דשבת
דב"ב ונ"ד דאי משום
טומאה יחוש טמא נגט
באז ונטמא גופו וכ"כ
הרא"ש בפירושו פ"ו
דטהרות. ומ"ל א'
מתיישב הכל שאין
ככר של תרומה גבי
פ"ח מה"ל אה"ט דין וי"ד

ב נטל את הראשונים למקום א'. ל' הר"ב שנטל את הראשונים בפחות מרביעית. דאלו מרביעית הא ס"ל ת"ק דר"י
לעיל דהמים עלמון נטהרו ג"כ. ואין הלכה כר"י לגבי. ת"ק אכל מה שהוסף הר"ב וכתב כגון דלחו משירי
טהרה. קשיא לי. דהיינו דוקא לר"מ דמגריך מים שניים. אף לדחתו משירי טהרה כשנטל שתי ידיו וכבר כתב הר"ב
לעיל דאין הלכה כר"מ וא"כ למאי הדר הכא וכ' פי' המשנה אליבא ללא זורך. אכל אפשר לי לומר דהא דכתב לעיל ואין

הלכה כר"מ מפירושו של הרמב"ם
ינא לו כדרכו בפסקי ההלכות ולפי
פירושו של הרמב"ם לעיל הוא שכתב
כן. אכל לפי פי' הראשון שהוא
פירושו של הר"ש לא ס"ל דאין הלכה
כמותו. והר"ש כתב בל' האחד
שבגליון. פירושו דליכא מאן דפליג
לר"מ. גם בפוס' העתיקו דברי ר"מ
לפסק הלכה בפ"ח דחולין דף קי"ו. ופירושו כפי' הר"ש
והלכך חתי ספיר שמפרש הר"ב מחני' דהכא אליבא דר"מ.
והיינו לפי פי' הראשון דלא כפי' הרמב"ם וחדע דלפי' הרמב"ם
אף מה שכתב הר"ב בכאן דמייירי שנטל את הראשונים
בפחות מרביעית. נמי ליחא. דלדידי' לא אמר דפחות מרביעית סגי אלא במים שניים. כדלעיל: **ונפל** ככר של תרומה
על הראשונים עמא. מדקחני של תרומה ס"ל להרמב"ם דלא הגריכו שניים אלא לתרומה. אכל לחולין אף דראשונה נטהרו
הידיים. וכי נפל עליהן ככר של חולין טהור. כ"כ הכ"מ פי"א מה' מקוואות. והב"י ס"ס ק"ס. כלומר דחילו היו
לריכין אף לחולין מים שניים. א"כ הראשונים עמאין מחמת הידיים והרי הם תהלה ומטמאין אף החולין וכדאמ' במשנה ז'
פ"ח דפרה כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תהלה. ופי' הר"ב לטמא חולין. ע"כ. אכל כל שאר הדיסקים
מזריכיים אף לחולין מים שניים. וקשה לדידכו הא דקחני של תרומה. ונראה דבעי' דאע"ג דלא חלקו בין ג"י לחולין לג"י
דתרומה. הואיל וכ"י דחולין משום סרך תרומה היא. מ"מ לענין טומאה חילקו בה. דבג"י דתרומה המים נטמאין לתרומה
אכל בכל חולין לא כן הוא. ואע"ג דאמ' כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תהלה ולחולין הוא כדפי' הר"ב.
לא שנו אלא במשקים דעלמא. אכל לא במים שנטמאין בהן. דבאותן כיון שצ"ח לטהר לא נעשו תהלה לחולין כלל. בא
והגע ענמד דאף לתרומה כשנטל מרביעית לפירושו הר"ב. טהרו אף הראשונים. ולהרמב"ם השניים מיהא טהורים הם
ואמאי נטהרו אלו ואלו הרי הראשונים נטמאין ודאי מהידיים. והשניים ג"כ הרי נטמאין מן הראשונים אלא הא אמרו סתם
ידיים שניות לתרומה ומטמאין המשקים להיות תהלה. והם אמרו שאם נטל מרביעית להר"ב או כשנטל שניים להרמב"ם דאף אותן
המים עלמון טהורין הן. ואם כך לתרומה. יכולי לומר דלחולין לעולם המים טהורים. ועיין לקמן: **ועל** השניים טהור.
כתב

ב נטל את הראשונים (א) למקום אחד.
ואת השניים למקום אחר. ונפל ככר
של תרומה על הראשונים טמא. ועל
השניים טהור (י). נטל את הראשונים
ואת השניים למקום א' (י) ונפל ככר
של
של תרומה. למקום שנטלו ראשונים. עמא הככר. וה"ה אם
נגע הככר במים ראשונים שעל ידיו. שהככר עמא: על
השניים טהור. דשניים טהורים הן. אכל ראשונים ושניים
למקום
ככר של תרומה
אף דראשונה נטהרו
הידיים. וכי נפל עליהן ככר של חולין טהור. כ"כ הכ"מ פי"א מה' מקוואות. והב"י ס"ס ק"ס. כלומר דחילו היו
לריכין אף לחולין מים שניים. א"כ הראשונים עמאין מחמת הידיים והרי הם תהלה ומטמאין אף החולין וכדאמ' במשנה ז'
פ"ח דפרה כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תהלה. ופי' הר"ב לטמא חולין. ע"כ. אכל כל שאר הדיסקים
מזריכיים אף לחולין מים שניים. וקשה לדידכו הא דקחני של תרומה. ונראה דבעי' דאע"ג דלא חלקו בין ג"י לחולין לג"י
דתרומה. הואיל וכ"י דחולין משום סרך תרומה היא. מ"מ לענין טומאה חילקו בה. דבג"י דתרומה המים נטמאין לתרומה
אכל בכל חולין לא כן הוא. ואע"ג דאמ' כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תהלה ולחולין הוא כדפי' הר"ב.
לא שנו אלא במשקים דעלמא. אכל לא במים שנטמאין בהן. דבאותן כיון שצ"ח לטהר לא נעשו תהלה לחולין כלל. בא
והגע ענמד דאף לתרומה כשנטל מרביעית לפירושו הר"ב. טהרו אף הראשונים. ולהרמב"ם השניים מיהא טהורים הם
ואמאי נטהרו אלו ואלו הרי הראשונים נטמאין ודאי מהידיים. והשניים ג"כ הרי נטמאין מן הראשונים אלא הא אמרו סתם
ידיים שניות לתרומה ומטמאין המשקים להיות תהלה. והם אמרו שאם נטל מרביעית להר"ב או כשנטל שניים להרמב"ם דאף אותן
המים עלמון טהורין הן. ואם כך לתרומה. יכולי לומר דלחולין לעולם המים טהורים. ועיין לקמן: **ועל** השניים טהור.
כתב

חזון נהום

ב נטל את הראשונים (עין מלאכת שלמה אות ב'). פ"ן כפי' הר"ב ובתו"ש ז"ל. ועיין בכ"י סי' קס"ב פ"ב כפי' מה' ועיין בתו"ש:
בראשו

יבין דהוה אסופא צנטל ראשונים ושניים למקום א' דמוזו כ"ע
דככר שפסל לשם נטמא. ור"מ ס"ל דשני סופא דאפסוק בין
ראשונים לשניים וכבר הל' שם טומאה על הראשונים. משא"כ
הכא דלא אפסוק לא חל שם טומאה על המים מעולם.
[מיהו להרמב"ם [פי"א ממקואות ה"ג] דוקא בתרומה ריך ב' שפיות לכל יד.
ומהכא לא שפך רק פעם א'. מחזיר בה ר' יוסי. ולהרא"כ שם גם לחולין
ריך ב' שפיות. והנה גם בככר חולין מחזיר ר' יוסי. וז"ל דלרא"כ הא דנקט
תרומה. היינו רק לרבותא דר"מ. ועיין כבינו כ"מ שם שנתקשה מהו להרא"כ. והו'
ז"ל דמדקתק פלוגתייהו בנפל ככר להמים. ולא נקט שנגע בידו לחון כהככר.
משמע כה"כ דהא בנגע הככר בידו לחון מודה ר' יוסי דכיון דידיו טהורות. גם
ככר שנגעו טהור. אינא בגליון הר"ש ז"ל טמא אחרת. ובהו' אחרת שם כהככר.
בנגע בידו לחון ככר פלגי. וז"ל גם לטמא זאת וזאת נטמא אלו. דס"ל
להמים לרבותא דר"מ. מלבד ש"ל דכיון דטמא ז' א"כ נטמא אלו. א"כ כיון
דק' ככר תרומה מחזיר ר' יוסי. ובכו' שמופיש שם בהוסתא. א"כ כיון
ללהרמב"ם גם כשנטל מרביעית של מלך לתרומה ב' שפיות. פשיטא דגם ידיו
לא טהרו הכא. דענין כשפיה א'. ואין כאן רבותא בנגע כהכר בידו. טפי
מאלו נפל הככר להמים]. וקו"ל כר' יוסי [רמ"ם ע"ס] (ש) להרמב"ם
[שם] מייורי שפך הראשונים רביעית בפעם אחת. ולהכי דוקא
בתרומה שריך ב' שפיות. נטמא הככר. הא ככר חולין שפסל
להראשונים לא נטמא. אע"ג שמשקין שנגעו בידים שניות נעשו
תהלה. שנטמא לחולין. הכא דנטל הראשונים מרביעית

יבין דהוה אסופא צנטל ראשונים ושניים למקום א' דמוזו כ"ע
דככר שפסל לשם נטמא. ור"מ ס"ל דשני סופא דאפסוק בין
ראשונים לשניים וכבר הל' שם טומאה על הראשונים. משא"כ
הכא דלא אפסוק לא חל שם טומאה על המים מעולם.
[מיהו להרמב"ם [פי"א ממקואות ה"ג] דוקא בתרומה ריך ב' שפיות לכל יד.
ומהכא לא שפך רק פעם א'. מחזיר בה ר' יוסי. ולהרא"כ שם גם לחולין
ריך ב' שפיות. והנה גם בככר חולין מחזיר ר' יוסי. וז"ל דלרא"כ הא דנקט
תרומה. היינו רק לרבותא דר"מ. ועיין כבינו כ"מ שם שנתקשה מהו להרא"כ. והו'
ז"ל דמדקתק פלוגתייהו בנפל ככר להמים. ולא נקט שנגע בידו לחון כהכר.
משמע כה"כ דהא בנגע הככר בידו לחון מודה ר' יוסי דכיון דידיו טהורות. גם
ככר שנגעו טהור. אינא בגליון הר"ש ז"ל טמא אחרת. ובהו' אחרת שם כהכר.
בנגע בידו לחון ככר פלגי. וז"ל גם לטמא זאת וזאת נטמא אלו. דס"ל
להמים לרבותא דר"מ. מלבד ש"ל דכיון דטמא ז' א"כ נטמא אלו. א"כ כיון
דק' ככר תרומה מחזיר ר' יוסי. ובכו' שמופיש שם בהוסתא. א"כ כיון
ללהרמב"ם גם כשנטל מרביעית של מלך לתרומה ב' שפיות. פשיטא דגם ידיו
לא טהרו הכא. דענין כשפיה א'. ואין כאן רבותא בנגע כהכר בידו. טפי
מאלו נפל הככר להמים]. וקו"ל כר' יוסי [רמ"ם ע"ס] (ש) להרמב"ם
[שם] מייורי שפך הראשונים רביעית בפעם אחת. ולהכי דוקא
בתרומה שריך ב' שפיות. נטמא הככר. הא ככר חולין שפסל
להראשונים לא נטמא. אע"ג שמשקין שנגעו בידים שניות נעשו
תהלה. שנטמא לחולין. הכא דנטל הראשונים מרביעית

דא דנקטא מחני' ככר של תרומה אידי דבמחני' דלעיל נקט
ובלא"ה נראה ואלו דוקא דה"ה של חולין. ועוד נראה לפי מ"ש הראב"ד בהשגות
תרומה שאם נגעו משקין אלו בתרומה עשה שני וכתב הכ"מ שם שפסוס
הא דנקטא מחני' ככר של תרומה אידי דבמחני' דלעיל נקט
ובלא"ה נראה ואלו דוקא דה"ה של חולין. ועוד נראה לפי מ"ש הראב"ד בהשגות
תרומה שאם נגעו משקין אלו בתרומה עשה שני וכתב הכ"מ שם שפסוס

נמקום אחד. ופול ככר של תרומה עג המים טמא. כדקתני סיפא שאין השניים מטהרים אלא מים שע"ג היד. כלומר הראשונים שע"ג ידיו השניים מטהרים אבל הראשונים שנפלו לארץ. אין השניים מטהרים: ונמצא על ידיו קיסם או צרור.

של תרומה טמא. נטל את הראשונים ונמצא על ידיו קיסם. או צרור יב. ידיו טמאות יב. שאין המים האחרונים מטהרים אלא המים שעל גבי היד. רשב"ג

אע"פ שהן רפויין ולא חיילי שהמים באים בהם: ידיו טמאות. אע"פ שנתן בהן את השניים. משום דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו. ואין המים השניים מטהרים אלא מים שעל גבי היד. ולא מים שע"ג צרור וקיסם. פ"א ונמלאת על ידיו קיסם או צרור. וכל דבר החולץ בנט"י אע"פ שנתן על ידיו מים שניים טמאות הידים. ולא טהרו מחמת המים שניים. שאין המים השניים מטהרים. אלא המים שע"ג היד. לא

ב ברה"ב דהיימ טמאות בה לא הידים עצמן. וכן לפי הראשון אם שפך רביעית מים כחמת על ידיו. לאין לר"ד ליהדר בכך דלו הידים טהורים לגמרי. ולא נשאר שם טמאה אטמא המים שעל הצרור. וכל לפירוש הרשב"ג דטעמיה טבוס חילא ודאי דלא מוסיב רביעית. ועיין פ"א סו"מ קפ"ג סעיף פ' שכתב בהדיא דגבי רביעית אין לר"ד ליהדר:

כיון שנתן בהן את השניים. משום דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו. ואין המים השניים מטהרים אלא מים שעל גבי היד. ולא מים שע"ג צרור וקיסם. פ"א ונמלאת על ידיו קיסם או צרור. וכל דבר החולץ בנט"י אע"פ שנתן על ידיו מים שניים טמאות הידים. ולא טהרו מחמת המים שניים. שאין המים השניים מטהרים. אלא המים שע"ג היד. לא

משה הוציאו והלכוך שעליהן. שממנו הן טמאין ובאין שניים *והשאר הידים נקיות וזה השניים מטהרים את המים שעל הידים. כלומר מדיחיים את המטושטשות עם הוציאה והלכוך. (כן כהב בכל בו) שעל הידים. כ"ב ב"ב סוף סי' קס"ב בשם הראב"ד. אלא לר"ד ליהדר בכך דלו הידים טהורים לגמרי. ולא נשאר שם טמאה אטמא המים שעל הצרור. וכל לפירוש הרשב"ג דטעמיה טבוס חילא ודאי דלא מוסיב רביעית. ועיין פ"א סו"מ קפ"ג סעיף פ' שכתב בהדיא דגבי רביעית אין לר"ד ליהדר:

משנה אחרונה

הוא ושכן דעת הרמב"ם ג"כ. וכ"כ הרמב"ם בהקדמתו למ' זו כשנין סתם ידים וכ"כ הרא"ש בפרושו פ"ח דפאה ופ"א לק"מ דהכא לא חיירי מנעט תרומה ולא נטמאו המים. ואפילו אם נאמר שהמים עמין נטמאו כ"ל דהיינו לאכילת חולין ששבו חולין לאכילה כתרומה למגע כמ"ס כה"ג כ"ב הרשב"א בס"ס דלעיל והכא דלאו לאכיל' ליבא טמאה כלל. ודע כי מיושב גמי מה ששאלו הראשונים שאדברה יטמאו השניים מן הראשונים. כיון דהמים חולין הם לא נטמאו אלא למתא תרומה הנובעת בהן ולא למתא מים שניים. והא דלמרי' לקמן יאלו חוץ לפרק וחזרו מטמאין את היד לאו מכה השניים שנטמאו אלא הראשונים כיון של טהרו מן השניים חוזרין ומטמאין ואע"ג דכל כמה שלא יאלו חוץ לפרק לא מיעוט. כי יאלו וחזרו נרע טפי כדלקמן גבי שפשוף. ופ"א הרב לקמן גבי לפרק חוץ לפרק שהשניים נטמאו מן הראשונים לאו דוקא דלעולם אין הראשונים מטמאין את החולין. אלא כיון שנתערבו ראשונים ושניים כל טפה יש בה מן הראשונים. והיינו דוקא חוץ לפרק שנטמאו הראשונים אבל חוץ

משנה אחרונה

הוא ושכן דעת הרמב"ם ג"כ. וכ"כ הרמב"ם בהקדמתו למ' זו כשנין סתם ידים וכ"כ הרא"ש בפרושו פ"ח דפאה ופ"א לק"מ דהכא לא חיירי מנעט תרומה ולא נטמאו המים. ואפילו אם נאמר שהמים עמין נטמאו כ"ל דהיינו לאכילת חולין ששבו חולין לאכילה כתרומה למגע כמ"ס כה"ג כ"ב הרשב"א בס"ס דלעיל והכא דלאו לאכיל' ליבא טמאה כלל. ודע כי מיושב גמי מה ששאלו הראשונים שאדברה יטמאו השניים מן הראשונים. כיון דהמים חולין הם לא נטמאו אלא למתא תרומה הנובעת בהן ולא למתא מים שניים. והא דלמרי' לקמן יאלו חוץ לפרק וחזרו מטמאין את היד לאו מכה השניים שנטמאו אלא הראשונים כיון של טהרו מן השניים חוזרין ומטמאין ואע"ג דכל כמה שלא יאלו חוץ לפרק לא מיעוט. כי יאלו וחזרו נרע טפי כדלקמן גבי שפשוף. ופ"א הרב לקמן גבי לפרק חוץ לפרק שהשניים נטמאו מן הראשונים לאו דוקא דלעולם אין הראשונים מטמאין את החולין. אלא כיון שנתערבו ראשונים ושניים כל טפה יש בה מן הראשונים. והיינו דוקא חוץ לפרק שנטמאו הראשונים אבל חוץ

כיון שנתן בהן את השניים. משום דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו וחוזרין ומטמאין * (פ"א ד"ב וד"ק גבי אלא מלאכת שלמה

מלאכת שלמה

ב שאין המים האחרונים וכו' (ב). הכא קרי למים שניים מים אחרונים וכן שפכה שנייה שע"ג מים ראשונים וכדפי' כבר רע"ז:

רשב"ג

הוא ושכן דעת הרמב"ם ג"כ. וכ"כ הרמב"ם בהקדמתו למ' זו כשנין סתם ידים וכ"כ הרא"ש בפרושו פ"ח דפאה ופ"א לק"מ דהכא לא חיירי מנעט תרומה ולא נטמאו המים. ואפילו אם נאמר שהמים עמין נטמאו כ"ל דהיינו לאכילת חולין ששבו חולין לאכילה כתרומה למגע כמ"ס כה"ג כ"ב הרשב"א בס"ס דלעיל והכא דלאו לאכיל' ליבא טמאה כלל. ודע כי מיושב גמי מה ששאלו הראשונים שאדברה יטמאו השניים מן הראשונים. כיון דהמים חולין הם לא נטמאו אלא למתא תרומה הנובעת בהן ולא למתא מים שניים. והא דלמרי' לקמן יאלו חוץ לפרק וחזרו מטמאין את היד לאו מכה השניים שנטמאו אלא הראשונים כיון של טהרו מן השניים חוזרין ומטמאין ואע"ג דכל כמה שלא יאלו חוץ לפרק לא מיעוט. כי יאלו וחזרו נרע טפי כדלקמן גבי שפשוף. ופ"א הרב לקמן גבי לפרק חוץ לפרק שהשניים נטמאו מן הראשונים לאו דוקא דלעולם אין הראשונים מטמאין את החולין. אלא כיון שנתערבו ראשונים ושניים כל טפה יש בה מן הראשונים. והיינו דוקא חוץ לפרק שנטמאו הראשונים אבל חוץ

כיון שנתן בהן את השניים. משום דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו וחוזרין ומטמאין * (פ"א ד"ב וד"ק גבי אלא מלאכת שלמה

כיון שנתן בהן את השניים. משום דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו וחוזרין ומטמאין * (פ"א ד"ב וד"ק גבי אלא מלאכת שלמה

הוא ושכן דעת הרמב"ם ג"כ. וכ"כ הרמב"ם בהקדמתו למ' זו כשנין סתם ידים וכ"כ הרא"ש בפרושו פ"ח דפאה ופ"א לק"מ דהכא לא חיירי מנעט תרומה ולא נטמאו המים. ואפילו אם נאמר שהמים עמין נטמאו כ"ל דהיינו לאכילת חולין ששבו חולין לאכילה כתרומה למגע כמ"ס כה"ג כ"ב הרשב"א בס"ס דלעיל והכא דלאו לאכיל' ליבא טמאה כלל. ודע כי מיושב גמי מה ששאלו הראשונים שאדברה יטמאו השניים מן הראשונים. כיון דהמים חולין הם לא נטמאו אלא למתא תרומה הנובעת בהן ולא למתא מים שניים. והא דלמרי' לקמן יאלו חוץ לפרק וחזרו מטמאין את היד לאו מכה השניים שנטמאו אלא הראשונים כיון של טהרו מן השניים חוזרין ומטמאין ואע"ג דכל כמה שלא יאלו חוץ לפרק לא מיעוט. כי יאלו וחזרו נרע טפי כדלקמן גבי שפשוף. ופ"א הרב לקמן גבי לפרק חוץ לפרק שהשניים נטמאו מן הראשונים לאו דוקא דלעולם אין הראשונים מטמאין את החולין. אלא כיון שנתערבו ראשונים ושניים כל טפה יש בה מן הראשונים. והיינו דוקא חוץ לפרק שנטמאו הראשונים אבל חוץ

כיון שנתן בהן את השניים. משום דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו וחוזרין ומטמאין * (פ"א ד"ב וד"ק גבי אלא מלאכת שלמה

כיון שנתן בהן את השניים. משום דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו וחוזרין ומטמאין * (פ"א ד"ב וד"ק גבי אלא מלאכת שלמה

הוא ושכן דעת הרמב"ם ג"כ. וכ"כ הרמב"ם בהקדמתו למ' זו כשנין סתם ידים וכ"כ הרא"ש בפרושו פ"ח דפאה ופ"א לק"מ דהכא לא חיירי מנעט תרומה ולא נטמאו המים. ואפילו אם נאמר שהמים עמין נטמאו כ"ל דהיינו לאכילת חולין ששבו חולין לאכילה כתרומה למגע כמ"ס כה"ג כ"ב הרשב"א בס"ס דלעיל והכא דלאו לאכיל' ליבא טמאה כלל. ודע כי מיושב גמי מה ששאלו הראשונים שאדברה יטמאו השניים מן הראשונים. כיון דהמים חולין הם לא נטמאו אלא למתא תרומה הנובעת בהן ולא למתא מים שניים. והא דלמרי' לקמן יאלו חוץ לפרק וחזרו מטמאין את היד לאו מכה השניים שנטמאו אלא הראשונים כיון של טהרו מן השניים חוזרין ומטמאין ואע"ג דכל כמה שלא יאלו חוץ לפרק לא מיעוט. כי יאלו וחזרו נרע טפי כדלקמן גבי שפשוף. ופ"א הרב לקמן גבי לפרק חוץ לפרק שהשניים נטמאו מן הראשונים לאו דוקא דלעולם אין הראשונים מטמאין את החולין. אלא כיון שנתערבו ראשונים ושניים כל טפה יש בה מן הראשונים. והיינו דוקא חוץ לפרק שנטמאו הראשונים אבל חוץ

הידיים פ"י ט"ז ס"ד כ"ט
א"ח ו"ט ט"ז ס"ד כ"ט
ט"ז ס"ד כ"ט

תוספות חדשים

ב במשנה רש"ב כ"ו.
לפי שאמר ת"ק שאין
אחרונים מטעמים אלא
המים שפ"ג ה"ד. ותי
רש"ב למימר גם הם היו
על היד דבר שהוא מכריית
המים כגון יבחושים
אדומים היום אחרונים
מטעמין חוץ (הר"ש
והרא"ש):

ב תוי"ט ד"ה שאין בו
לא סגי. לק"מ דמס
ש"ן כן הליג"ה דר"מ ואין
הלכה כמותו כמ"ה הר"ב
שם. וכלן חייבי לדינן
וק"ל אלא שהת"ט חול'
לשיטתו במשנה ב' שהר"ב
לפירושה ס"ל הלכה כר"מ
ואינו מובנת דו"ל שם
כוונת הר"ב לר"ד לטול
מים שניים לטהר המים
(ממטרות ז"ל):

ב תוי"ט ד"ה רש"ב
בו דאיכא למתמה.
ועיין במ"ה ס"ס קס"ב
דמחלק בין ריסוק ללא
ריסוק:
ג תוי"ט ד"ה ביצד בו
אלא עד הפרק. וע'
כר"י בסוטה דף י"ד
ט"ז. גם ע"ש במהרש"א:

חידושי מהרי"ח

ב תוי"ט ד"ה רש"ב
אומר כל שהוא
מבריית המים טהור.
פ"ה הרע"ב כגון יבחושי
ויחוש' ואני כבר כתבתי
במשנה ד' פ"ו דמקוא'
דלהרא"ש בו ע"כ
וע"ש מה שכתבתי בשם
המ"א. ובי"ל מ"ש הרב
תוי"ט ולכן לא הזכיר

משנה אחרונה

הידיים עלמן אלא שהמים
שפ"ג היד מטמאין
כבר של תרומה כמ"ס
הרב רפ"ק. אבל אין
המים שפ"ג היד
מטמאין חולין כמ"ל
וזמה נטמאו מים שעל
הזרור. ואין לומר
דחיישינן שמא באו
המים על הזרור עד
שלא באו על הידיים
ונטמאו מים שברזרור
בידיים קודם נטילה.
הא קי"ל כל ספק
בידיים טהור וז"ע.
ופ"ה השני שכתב הרב
והוא פ"ה הרמב"ם
שהזרור חוץ ונמלא
שלא עלו לו הראשונים
וכשילק הזרור ונטל
השניים הרי השניים
נעשו ראשונים. ומשמע
שמפרש ידיו ממש ומשום
שהשניים הללו לא נכחו
בהם לטמא ראשונים לטהר
הידיים אלא לטהר המים
ובלא כוונה אינה נטילה
כדלעיל ספ"ק ונמלא שהידיים
טמאות: רש"ב אומר כל
שהוא מכריית המים. כתיב
ע"ה חמה כאן על הרמב"ם
וש"ע וזמנ' מטמאות ומיערות.
מיעמאות ומיערות גרסינן
ביו"ד

ומטמאין את היד. ב"י ס"ס קס"ב בשם הרא"ש. ומ"ש הר"ב צפ"י אחר ונמלא על ידיו קיסס או לרור וכל דבר החוץ.
בזמנא דהיחוס הרמב"ם והר"ש. כל החולצין בגוף חולצין בידיים. ע"כ. ובגמ' מייחתי לה פ' כל השבר דף ק"ו וגרס בידיים
לחולצין. וכך העתיקו הר"ף בפ"ה דברכות. ומ"ש הר"ב אע"פ שנתן על ידיו מים שניים לטון הרמב"ם פ"ה מה"מ (הל' ג')
נטל את הראשונים ונמלא על ידו דבר חוץ והסירו ונטל את השניים כו'. ומ"ש הר"ב שאין המים השניים מטעמים אלא המים

שפ"ג היד לא הידיים עלמן. כן כתב
הרמב"ם ולשיטתיה צפ"י רישא
דמתני' דלעיל. אבל לפי פירוש הר"ב
דהתם חף השניים באים לטהר.
שהרי מפ' שבראשונים לא סגי
(ומפרש) (הוי ליה לפרש) נמי למתני'
דחייבי צכ"ג דלריך לשניים. אבל

אפשר לומר דהיינו דלא סגי שאין המים הראשונים מיטעמים. וכי נפל עליהן כבר של תרומה. עמ"ל. אבל לענין ידיים עלמן. כבר
נמסרו האיל ואתי משירי טהרה אלא הכא שהיה עליהן דבר החוץ. לא נמסרו מהראשונים. ואף השניים לא באו לטהר כלל:
ר"ב אומר כל שהוא מכריית המים טהור. פ"ה הר"ב כגון יבחושים אדומים כו' א"ס נפלו על הידיים כו' אינן חולצין
ואין הלכה כרש"ב. וכ"כ הרמב"ם. ובטור ס"ס קס"ב כתב לרור או קיסס או שום דבר שהיה צורך המים.
וכתב הב"י שהיה נראה לומר שהוא כדי לכלוך דבר שהוא מכריית המים. כגון יבחושים. וכיוצא בהם. ולאפוקי
מכרש"ב כו'. אלא דכפ"ב דזבחים [דף כ"ב] משמע דהלכתא כוותיה. וכמו שכתבתי בס"י ק"ס. ולכן נ"ל שלא כתב כן
אלא לחתויי שאר דברים שאינם מכריית מים. עכ"ל. ואני כבר כתבתי במשנה ז' פ"ו דמקואות [ד"ה רש"ב]. דלהרא"ש
דפסק שם במקואות דלא כרש"ב לענין שאינו ממעט. דודאי דלדידיה אין הלכה כמותו במטבילין ג"כ. וכן הכא
לענין חילוק ולכן דברי הטור מפורשים כס"ד דהב"י. ולכן לא הזכיר טהור לענין טבילה ביד משום דכיון דחוץ בידיים.
כ"ש שאינו ראוי לטול בהן ידיו. ועאכ"ו דלכל גופו אין עובלין ובודאי דאיכא למתמה על הרמב"ם בנדון זה כמו
שכתבתי שם. וכן על הש"ע שנמשך אחריו: ג עד הפרק. יש מחלוקת בין הפוסקים. להרי"ף עד הפרק כל היד
עד הקנה של זרוע. ולהרא"ש עד מקום חיבור האלצעות לכף היד. ומיהו לגירסת הרי"ף חף להרא"ש בטרומה עד
הקנה. והב"י מסיק דאף לחולין ראוי לנהוג כהרי"ף:

ביצד נטל את הראשונים עד הפרק כו'. פ"ה הר"ב דכיון דראשונים לא ילאו חוץ לפרק כו'. ביאור הענין. שאין הידיים
מטמאין משקים. אלא עד הפרק. אבל משקים שנגעו חוץ לפרק טהורין. וכן אין מים שניים מטעמין את
הראשונים אלא בעודן בחוץ הפרק. אבל נפלו עליהן חוץ לפרק אין מטעמין אותן. וחוץ לפרק דרישא וכיפא. הוא
שהיו במחלתן חוץ הפרק. וילאו אח"כ חוץ לפרק. ב"י (ריש סימן קס"ב):

מלאכת שלמה
רש"ב א"א כל שהוא מכריית המים טהור. אפילו מה שע"ג לרור או נמי
מודה רש"ב במים שע"ג לרור אלא קאי אהא שאמר ת"ק שאין האחרונים
מטעמין אלא מים שע"ג היד ואתה רש"ב למימר גם א"ס היה על היד
דבר שהוא מכריית המים כגון יבחושי אדומים המים השניים מטעמין
אותם. הר"ם והרא"ש ז"ל:
בפ"ה רעו"ל ואין הלכה כרש"ב וכן צפ"י הרמב"ם ז"ל ומיהו הוא
לע"ד דהא בפרק שני דזבחים משמע דהלכתא כוותיה וכן יש מי

שפסק דלכתחלה נוטלין לידים יבחושין אדומים וכלל דבר שתהלת ברייתו
מן המים. וכן פסקו להלכה למעשה בספר שלחן ערוך סי' ק"ס. ועיין
על זה בבית יוסף שם סי' קס"ב:
ג הידיים מיטמאות ומיערות וכו' כך נ"ל. אבל ה"ר יהוסף ז"ל מחק
היוד וכתב כן מלאתי ע"כ. וכתוב בסמ"צ עיין סימן כ"ז
דגרסת רש"י ז"ל בסוטה דף ד' נטל את הראשונים ואת השניים חוץ
לפרק וחזרו ליד טהורה:

יבין תפארת ישראל יבין
על אהן הקנקן. לית לן בה: (יד) כיבחושין וכדומה הגדלין
במים: (טו) דא"ס נפלו ע"ג הידיים בשעת נטילה. אין מקבלין
טומאה ממים שע"ג דמים חשבי. וקיי"ל כת"ק. דחז"ג
דאש"י לטבול במקו' שכולה בהן מותר (בי"ד ר"ה ס"ג). היינו רק בראשון
והכא בלא רסקן מיירי. ומש"ל גם בנמלא שלג או ברד שאינן
מרוסקין על היד לאחר נטילה. פסולה [קס"ב רבינו מג"א ס"ז]:
(יז) כל טומאה שגזרו בהן: (יח) צנט"י: (יח) להרא"ש היינו
מקום חיבור האלצעות להכף [ופשוט לפני דגם אגודל בכלל. שם הוא
ל"ד ליעול עד מקום חיבורו ככף. חף שאינו עומד בזה ע"ס שאר האלצעות].
ולהרי"ף לריך ליעול עד מקום חיבור פיסת הכף בקנה הזרוע.
וראוי להחמיר כן כשאפשר. ולומר שיהיה זה לו בלי כדר.
מיהו בשידו מלוכלך. לכ"ע לריך ליעול כולו [קס"ה רבינו מג"א ס"ז]:
(יט) כ"ל דשואל כולך. מרדכי"א דהא דקאתר מיטמאות עד
הפרק. היינו רק לענין גוף הידיים קאתר. דרק עד הפרק
טמאות

עשו ראשונים. ומשמע דהא דקתני ידיו טמאו' היינו מים שע"ג ידיו מטמאין כבר של תרומה כדין ראשונים עד שלא נטל שניים. והמדקדק בלשונו שכתבירור נראה
שמפרש ידיו ממש ומשום שהשניים הללו לא נכחו בהם לטמא ראשונים לטהר הידיים אלא לטהר המים ובלא כוונה אינה נטילה כדלעיל ספ"ק ונמלא שהידיים טמאות:
רש"ב אומר כל שהוא מכריית המים. כתיב ע"ה חמה כאן על הרמב"ם וש"ע וזמנ' מטמאות ומיערות. מיעמאות ומיערות גרסינן ביו"ד

ידיים נטל פרק ב

ר' עובדיה מברטנורת

נטל לידו פי' הכל שם . תוספות חרשים . ג במשנה ושפשה בחברתה . ודוקא שפשה כדי לטעון . אבל חיך בראשו ודאי לירך לתור ולטול . עיין סי' קס"ד . ועיין במנ"ח סימן קכ"ב סעיף ת' . ג חו"ט נטל וכו' והבי' בו . וכן כתב רמ"א . סעיף ו' בשם מרדכי :

את היד : נטל לידו אחת ושפשה בחברתה עומאה . הך סיפא אחיא במנ"ח דרישא . נטל את הראשונים לידו אחת . ונטל את השניים לשתייהן . והכח לא נטל לשניה כלל . כ"ש דעומאה . ונ"ל דלא קתני לה אלא למחני בדה . בראשו או

נטל את הראשונים לב' ידיה ונטלך ונטל את השניים לידו אחת . ידו שחורה (ו) . נטל לידו אחת . ושפשה בחברתה

אם נטל את הראשונים לשתי ידיו כלאחת . נחשבות שתי ידיים כיד אחת . ואין מיטמאות זו בזו . כך מלאחי פי' משנה זו בפירושי רבותי . ורמב"ם פי' נטל את הראשונים לידו אחת . שנתן מים ראשונים ע"ג יד אחת בלבד . ואח"כ לירך שתייהן לשפוך עליוהן מים שניים . ידו עומאה . שהמים שניים מיטמאין בזה המים . ונעמאו המים שעליה מחמת חברתה ללא

באותה היד שלא נטהרה . וחוזרים ומטמאים היד הטהורה : ושפשה בחברתה . שלא נטלה . ונעמאו המים שעליה מחמת חברתה ללא

מלאכת שלמה

ונטל את השניים בשתי ידיו וידו עומאה נטל את הראשונים בשתי ידיו ונטלך ונטל את השניים . בידו אחת ידו עומאה נטל ידו אחת וכו' וכתב כך מלאחי ע"כ :

נטל ידו אחת ושפשה בו' . מלאחי כתוב שם בספר לכות הכלה סעיף ה' ונ"ל נטל ידו א' ושפשה לנגבה בראשו או בכותל עהורה ואם אח"כ חזר ונגע בזה מים שכלו מידו על הראש ועל הכותל עמא שזות מים עמאים וחזרו ועמאו את היד שנגעה בהם ואע"כ דכל כמה דלא שפשה מטמאין בשפשוף כלומר וא"כ לריכין לומר שהמים שעל הידים בהרין הם ומטהרין את הידים השתא דחזר ונגע גרע כן כחובי בש"ס והם דברי רבינו שמעון ולריכין ביאור דה"ד דאי מיירי שפך רביעית שלם בבת א' על היד ושפשה בראש או בכותל וחזר ונגע בזה אמתו עמאה כבר נתבאר דהנוטל רביעית שלם אין כאן מים עמאים כלל וכן אם נטלם מרביעית שלם ובה אחר זה במים ראשונים ושניים כדכתיב אמתי עמאה הרי עתה השניים את הראשונים ע"ג היד אלא ע"כ מיירי שלא נטל כי אם מים ראשונים בפחות מרביעית והאי פחות מרביעית ה"ד אם לא היו יותר בכלי שנטל ממנו רק אלו המים אמתי אם שפשה בראשו או בכותל ונגבה עהורה הא לא היו מים כששור עתה אלא ע"כ מיירי דאתי משוריה עהורה וא"כ משמע כאן דפחות מרביעית דאתי משוריה עהרה ה"ה מלך א' דינם כרביעית שלם ומלך א'

דינם כרביעית שלם . דינם כרביעית שלם שאם שפך כולם בבת אחת על היד א"כ מים שניים אלא וכול לנגבם מיד והיו עהורה . ואינם כרביעית דכרביעית אין כאן מים עמאין כלל ואפילו נגע בהן במים אחר הנגוב אינם מטמאין אלא הכא היד עהורה בנגוב והמים שאלו עמאים ואם חזר ונגע בהן אח"כ עמאו את היד . ונ"ל דמה"ס קאמר שפשה בראשו או בכותל לנגבה ולא אמר שנגבה במשפחה שמים דשפחה בשפחה הראש או בכותל דרך הוא שמקנה היד ומצירה מיד ואין חזר ונגע בזהו מקום ואין השערות והכותל מתלחמים כ"כ שיטמאין מיד את היד אבל כשנגבם במשפחה דרך הוא לקנה ולחזור ולקנה ולכרוך המשפחה סביב ידו המתקנתה ועמאת היד מיד בזהו הניגוב שהרי חזר ונגע בזהו מקום ואין השערות והכותל מתלחמים כ"כ שיטמאין מיד נקט שפשה בראשו או בכותל שמים דשפחה ראשו וכותל אין המים נכלעין בתוכם אלא נשארים שם בשפך אע"כ דכשעת נגוב הידים נעמאין מן הטעם שכתבתי שדרך להצרים מיד וכו' מ"מ כשחזר ונגע בהם כיון שהמים עדיין בשפך הם שם חזרות ומטמאים את הידים אבל כשנגבם במשפחה המים נכלעין לתוכה לפיכך ל"מ שמטהרים את הידים בשעת ניגוב אלא אפי' חזר ונגע בה אח"כ המים עהורות עכ"ל . עהורות כיון שאין המים העמאים עלי' בשפך רק נכלעין בזהו וזה נ"ל עיקר וכן נוהגים דהואיל והוא דבר דמדרכין אוליגן ביה לקולא ע"כ :

תפארת יבין

רבותא קמ"ל דלא לכתוב חוץ לפרק און שניים מטמאין הראשונים . אלא אפילו תוך השפך . כיון שאינו אותו הפיך שנטל שם הראשונים . ואין השניים מטמאין את הראשונים . וכל זה דוקא כשנטל בפחות מרביעית . עכ"פ המים שע"ג עמאין [בכ"ח קס"ב סי'ג] . דלא אפי' שהמים הראשונים הטמאין . אין בהן כח לעמא אותה היד שנטל בהן . עכ"פ כשנטל יד אחת וטמאה . אבל כשנטל רביעית שלם לא נעמאו הראשונים כלל ואין עמאו ליד עהורה שנגע בהן . ורק כשנטל בהן יד עמאה שלא נטלה עדיין . אף שהיא בהראשונים רביעית ליד . אפי"ה ב' הידים עמאין דכרביעית און מקבל עומאה . עכ"פ בשעה שנגעה היד העמאה . אין בהמים הראשונים שעל היד האחת רביעית [קס"ב רבינו מנ"ח סק"ט] . ונ"ל דמדנקט תנא סתמא דמשמע אפילו היה בהראשונים רביעית אפי"ה ידיו עמאות . מה מדיוק הרמב"ם לפרש דהכא רק כשנטל הראשונים רק על יד אחת מיירי . והכו שהיה הר"ב בשמו בפירושי סו' . דכונת זה אין חילוק בין שנטל הראשונים על כל יד ויד בשני עמאו . או כשנטל ראשונים רק על יד א' ודו"ק . וכן פשוט לבן המשנה משמע שפי' כהרמב"ם דנטל הראשונים רק על יד א' . מיהו לדינא לא פליגי הך ב' פירושים אהדדי . ואין להקשות להרמב"ם שהם האין תמא יד העמאה להמים העהורים שעל גב תכנתה . הרי כל שנטל הידים העמאים עם המים . לא נעמאו המים ממת שנגע בהן יד עמאה

ישראל יבין

[כלשיל פ"א מ"ס] . ככר חיך רבינו מנ"ח [ק"ס סק"ו] דדוקא כשון בכלי און נעמאין כשנגע יד שלא נטל . אבל כשפך על היד בשעת נטלה נטל עמאו . או נ"ל דהתם כשהן רביעית און מקבלין עומאה מיד עמאה . מאפי"ה הכא שאין רביעית בשפה שנגע בהן היד שלא נטל . מיהו דוקא כשנטל היד האחת רק כשפשה אחת נעמאו שיהיו נגוע בה יד שלא נטל . אבל כשנטל היד הראשונה ב' פעמים . שוב לא נעמאה היד שנטל כשנגע בה היד שלא נטל [וכמ"ל סי' יא'] : (כה) ששפשה נטילה הראשונה קרב ב' הידים יחד . אפי"ה שפשה כשפשה נטילה שניים נטל כל יד לעמאה . וכ"כ אם הם בשפשה שניהם הן ב' הידים מקורבין יחד . אפי"ה נ"ל דהא דקאמר ונטלך וכו' . ר"ל אפי"ה ששחזר ונטלך ליתול מים שניים כל יד לעמאה . והרחיק כל יד מחברתה . חזר ונגע זה בזה : (כו) דמדקרבן כשנטלה ראשונה ונטלך בשנייה אחת . הו"ל שניהן כיד א' . ולהכי אפילו חזר והרחיקן ונגעו זה בזה לית

משנה אחרונה

למיתני שפסן זו בזה עמאות אלא דקמ"ל אפילו שניים לא מהני ולפי הפירושים שכתב הרב ידו עמאות שנטמאו ממקוין שנטמאו ביד וחוזרין ומטמאין . ולפי' ליהא לסבת הראש"ד בהשגות שכתבנו לעיל שסובר כל הפוסל את התרומה עממא אף משקה חולין להיות תהלה אינה אלא לענין שאם נגעו בתרומה שנטמאין אותה אבל אין מטמאין חולין ע"כ דא"כ הכא אף המשקה שנטמא ביד חזר ומטמא היד חולין היא . וע"כ נ"ל דכל עומאה ידים לאו משום עומאה אלא להעביר הלכלוך ומשום נקיון כמ"ס ב"י סי' קס"ב בשם הראש"ד והביאו תו"ט לעיל : לשתי ידיו עמאות . וכתב הראש"ד וצריך לנגבן וליתול שתייהן ע"כ וכלא דינב לא מהני דדוקא כשהנטילה כדיון מים שניים מטמאין הראשונים אלא נטל עמאו . וכתב הראש"ד וצריך לנגבן וליתול שתייהן ע"כ וכלא דינב לא מהני נטל ידו אחת ושפשה בחברתה עמאה . בתוספתא תניא הנוטל ידו צריך לשפף . ומפרש הר"ם לעיל מ"ב דשפשוף היינו ניגוב שצריך לנגב מי הנטילה כדאמר' במוטה האוכל בלא ניגוב ידים כאלו אוכל לחם עמא . אבל הרמב"ם בהקדמתו למס' זו מפרש שישפף שיהיך ק"ס : בקלחם וכ"ד רוב הסוקים וצריך טעם מה צורך עתה עמאה הוא לחך קלחם בקלחם . ואפשר לסבת הראש"ד דנטילת ידים לאו מהשם עומאה אלא להעביר הלכלוך והזהמא צריך חיכוך בכת להעביר הישע הדרכה :

ושפשה בחברתה עמאה . אפילו נטל כדונה ונתן ראשונים ונתן עמא . אבל הרמב"ם דנטילת ידים לאו מהשם עומאה אלא להעביר הלכלוך והזהמא צריך חיכוך בכת להעביר הישע הדרכה : ושפשה בחברתה עמאה . אפילו נטל כדונה ונתן ראשונים ונתן עמא . אבל הרמב"ם דנטילת ידים לאו מהשם עומאה אלא להעביר הלכלוך והזהמא צריך חיכוך בכת להעביר הישע הדרכה :

אף הראשונים לבד דאלו נטל גם השניים כבר נטהרו המים כשכחו לראש והנוגע בהם עהור וכ"כ הר"ם לעיל מ"ב דלא כהט"ו סי' קס"ב סק"ו . שכתב כשפך ולא ראה דברי הר"ם אלו . ומ"ס הרב אפי"ה נטל כדונה ונתן ראשונים ונתן עמא . אבל הרמב"ם דנטילת ידים לאו מהשם עומאה אלא להעביר הלכלוך והזהמא צריך חיכוך בכת להעביר הישע הדרכה :

כסופא רבנן ור' יוסי. ואין הלכה כרבי. ספק ידיים ליטמא ולטמא. לקמן באידך צבא מפרס לה: שני בכרים טמאים. דלוקלים טמאים מטמאים את הידים. כדמקן לקמן בפ"ג (משנה ז') כל הסוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות: שני בכרים טהורים. צל תרומה איירי. שהידיים פוסלות את התרומה: הידיים כמו שהיו והבכרים כמות שהיו. הטמא בטומאתו. והטמא בטמאתו:

ספק הידים ליטמא (ו) ולטמא (ח) וליטהר (ש) טהור (ט). ר' יוסי אומר ליטהר. טמא (א). כיצד מב' היו ידיו טהורות. ולפניו שני בכרים טמאים. ספק נגע (ג) ספק לא נגע. היו ידיו טמאות. ולפניו ב' בכרים טהורים (ה). ספק נגע ספק לא נגע. היו ידיו אחת טמאה ואחת טהורה. ולפניו שני בכרים טהורים. נגע באחד מהם (ה). ספק בטמאה נגע. ספק בטמאה נגע. ספק לא נגע. א' טמא ואחד טהור. נגע באחד מהן. ספק בטמא נגע. ספק בטמא נגע. היו ידיו אחת טמאה ואחת טהורה. ולפניו ב' בכרים. אחד טמא ואחד טהור. נגע בשתיהן. ספק טמאה בטמאה. וטהורה בטהורה. או טהורה בטמאה. וטמאה בטהורה. הידיים כמו שהיו. והבכרים כמות שהיו (ו):

היו ידיו טהורות ולפניו שני בכרים כו'. וכן העתיק הרמב"ם פ"ד מהל' ומשום צבא דידיו א' טמאה וא' טהורה. דהתם לריכה למתני שני בכרים. מש"ה תני צבא שני בכרים. אע"ג דצבא נמי ה"מ לאשמועינן:

ד בבשנת ר"א לישור כו'. כיון שסיו כחוקת עומאה. לא טיהרו מספק לחין ספק מוליא טיהרו ודלו (הלא"ה):

חידושי מהרי"ח

ד תי"מ ד"ה היו ידיו טהורות ולפניו שני בכרים כו' ומשום כבא דידיו א' טמאה וא' טהורה כו' עכ"ל. לא כוונתי כוונת הר"ב דרואי לא קאי אידיו א' טמאה וא' טהורה ולפניו ב' בכרים טהורים דרואי שם נמי ה"מ לאשמועינן וא"כ א"א לומר כוונת הר"ב סאתו בבא ואיך אלא ודאי כוונת הר"ב על ידו א' טמאה וא' טהורה ולפניו ב' בכרים א' טמא וא' טהור דשם צריך דוקא ב' בכרות א"כ קשה דגם בבבא דלפניו זה היינו היו ידיו טהורות ולפניו ב' בכרים א' טמא וא' טהור נגע בא' מהן צריך ג"כ שיחא ב' בכרות והיינו תושב שבאמת ד"ה כה"ב היו ידיו טהורות כו' דקאי באמת על לפניו ב' בכרים א' טמא וא' טהור וה"פ בהר"ב היו ידיו טהורות וכו' ובשום דבבא דידיו א' טמאה וכו' פ"י ובאלו שני הבכרות צריך ב' בכרים ומש"ה נקט לכולהו ב' בכרים אבל א"א לומר שכן כוונת הר"ב דא"כ למה כתב וכן העתיק הרמב"ם דמה קשת לה"ב על הרמב"ם דע"כ היה צריך הרמב"ם להעתיק באלו שני הבכרות האחרונים ב' בכרות כו' אלא ע"כ ד"ה היו ידיו טהורות קאי ארישא ולפניו ב' בכרות טמאים והיה קשה לה"ב ומה גם הרמב"ם העתיק ב' בכרות א' טמא וא' טהור ונגע בו יבבא ארץ טמא או שהיה ולפניו ב' בכרות א' טמא וא' טהור ובשני הבכרות צריכים למתני ב' בכרים כו'.

מלאכת שלמה

נגע בשיניה ספק טמאה בטמא וטהורה בטהור או טהורה בטמא וטמאה בטהור גרסי' דככרים לשון זכר הם. וה"ר יוסוף ז"ל הגי' וטהורה בטהור טמאה בטמא וטהורה בטמא וכתב כן מלאתי:

ספק הידים ליטמא ולטמא ולקמן באידך צבא מפ' לה דכיזד קאי אליטמא ולטמא וכבר פירש ברישא ספק ליטהר וכמו שפירש רע"ז בלחמורו היינו ספק ליטהר דלפניו כסופא וכו'. ומפני שאמרנו דקתני קאי אש"ה דמט' טהרות סימן ז' וסימן י"א:

הפארת ישראל

הספק צמד ככר. אלא משום ב' צבות האחרונים שהטמאה בכרות. לנרץ למקנא תס' ב' בכרות. נקט אנבייטו כולם מתני' צב' בכרות (מד) והן של תרומה: (סה) לרבותא נקט הכי. אע"ג שח"ה שם ודלוי מנגע. וכ"כ צביו ב' ידיו טמאות ומסופק אם נגע או לא. מיהו אם צוודלו נגע בשניהן. ומסופק איזה מהן נגע ביזו הטמאה. כיון הוודלוי טימא א' שניהן טמאין מספק [ועי' סהכות פ"ה מ"ה ודוק]: (טו) הסמא בטמאתו והטמא בטהורו:

י"ב (ו) שמסופק אם נטמא: (ח) שמסופק אם ידיו הטמאות נגעו בטהרות: (ש) ר"ל או אפילו צוודע ודלוי נטמאתו ומסופק אם חזר וטיהרן. והרי בכל דוכתא חין ספק מוליא מידי ודלוי [גמ' ט"ז א': (ט) דמטמאת ידים מד"ס הקילו גבייהו: (א) דל"ל דלף במילי דרבנן חין ספק מוליא מידי ודלוי: (ב) הך כולד דברי ת"ק הוא. דמוליא פירש ברישא דמהניטין רק ספק לטהר. מפרש השתא כולד ספק ליטמא וספק לטמא: (ג) ונטמאו ידיו ע"ז ב' מ"ח דברים שזכרו בפ"ק דשבת. ונקט צבולה הך צב' בכרות. והרי הוה סגי למקנא

משינה

ד"ס כדפי'. ונראה דאפילו לטמא הראב"ד דמתני' מיירי צבא לשאלו אחר שטעל דשרינן ליה היינו דשרינן ליה לכתחלה לנגע בתרומה בידים אלו כיון דספק ידים טהור לכתחלה נמי שרי. וה"ה צבא ספק דרבנן אפילו לכתחלה לחולין לקולא וכן כהנהו דפ"ב דמקואות כשטעל מטמאה של ד"ס דספקו טהור מותר לו לעשות טהרות לכתחלה וכ"כ בפרי חדש א"ח פ"ג וכו' מדברי הר"ן ס"פ לולב וערבה כתב כיון דאתרוג בשאר הימים מדרבנן אפילו לא נטל כל יום כשישי אינו נוטל בין השמעות דהפק דרבנן לקולא ע"כ הרי דפטרין ליה לכתחלה בספק דרבנן וכ"כ אדברי התוס' במנחות דף ס"ז שכתבו כיון דספירת עומר בזמן הזה איבדן יכול לברך בספק השכה וכו' להמתין עד שיבא ודאי השכה דספק מלוואה ע"כ וה"כ אמרי' ספק מי רגלים מותר לקרות ק"ס כנגדן כדליתא בש"ס ובפוסקים בא"ח ס' ע"ז. וכן גבי טועם ופולט בא"ח ס"ה ר"י כתב רמ"א ספק ברכות להקל שא"כ ברכה אפילו לכתחלה אלא שהרמב"ם דפי"ד מהל' ט כתב גבי ספק מים שאובין למקוה וז"ל ספק נפלו לו ב' לוגין כשצבר נולד לו הספק אבל אין מורין ליה לכתחלה לטבול במקוה זה ולעשות טהרות לכתחלה ואם טבל ועשה טהרותיו טהורות ע"כ. מ"ש ואין מורין לו לטבול יחא אפילו כל ספק דרבנן מותר נמי לכתחלה היינו כשצבר נולד לו הספק אבל אין מורין ליה לכתחלה לטבול במקוה זה ולעשות טהרות לכתחלה ואם טבל ועשה טהרותיו טהורות ע"כ. ומשעט דוקא עבל ועשה אבל לכתחלה אחר שטבל לא שרינן ליה לעשות טהרות וזה קשה דמכל הראיות דלעיל מוכח דספק דרבנן מתירין אפי' לכתחלה ודאייה במשנה למלך פ"י מהל' מקואות כתב ולדעתי שלם מדברות הם זה למעלה מזה דגבי ספק עומאה ברה"ר מורין לו היתר אלא שאומרים מורין לו ליכנס בכלל ספק אבל חין אומרים לו שלא יגע בטהרות עד שיטבול במקוה הכשר וכו' ע"כ הרי שטביר ג"כ שטמא ליגע בטהרות מיד. וז"ל בלשו' ההוספתא והרמב"ם א"ט כו. והא דלחמי' רפ"ה

אחרונה

דברכות לכו' מוזגין הכוס תחלה שאם יפול ידיו תחלה שמא לא יהיו ידיו נטובות יפה ויטמאו בלחורו הכוס. שאני התם דאפילו חי שרינן ספק דרבנן לכתחלה חין ראוי להכניס עממו בספק במלתא דליכא טרחא כשימוגו תחלה וע' פכ"ה דלכלי מ"ו ח':

ספק טמאים. פי' הרב טמאים פסולין לנטילה. וכתב הר"ם בפ"ק יש מפרשים לתרומה פסולין דאי לחולין הדין נדה ויולדת נוטלות לעמון הא מטמאות במשא. ואין זה דיוק דהא ק"ל נט' לחולין משום סרך תרומה וא"כ חין לתלך בין תרומה לחולין. ונדה אע"ג דלאו בת אכילה תרומה הוא ומים שעל ידיה טמאות תיקון רבנן נט' ע"כ. ומסיים זה הראב"ם כיון דא"כ בע"א. והב"י ס' ק"ס כתב בשם הר"ר מנוח דאידין קאי ספק אם הטהר דעתו ונטמאו ידיו. ויש לפרש דאמיס קאי שהפסולין לנטילה כטמאים הם שאובין ע"כ:

ספק ידים ליטמא ולטמא וליטהר טהור. גבי טמאת ידים לא אשכחן חילוק בין ספק ברה"ר ובין ברה"י הכל טהור דהא ספק עומאת ד"ס טהור אפי' ברה"י בפ"ד דטהרות מ"ח ור"י לחמר ליטהר טמא אפילו ברה"י מטמא דספק טהרה הוא ולא ספק עומאה כמ"ש הרב רפ"ב דמקואות:

ביצד אחי לפרושי כולד ליטמא ולטמא. וליטהר ככר פירש ספק נעשה בהם מלאכה וכו':

ולפניו שני בכרים טמאים. פי' הרב דלוקלין טמאין מטמאין את הידים כדתנן לקמן כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים וכ"כ הר"ם והרא"ש. ולא ידעתי מי הכריחם לזה דהיהו לכל הפוסל את התרומה מטמא את הידים ר' יהושע אמרה לקמן ומכמים פליגי לחין שני עושה שני ולדבריו ה"כ בכרים שנגעו צבא איירי:

ספק נגע ספק לא נגע. כל הגי צבא צל או חו. דלחתי צבי דרישא דליכא למימר שמא לא נגע כלל פשיטא דטהור. וכתרי צבי מיעתי אע"ג דליכא ודאי מנגע אפ"ה טהור דשמו כטהורה נגע. ומתני צבי דסיפא דודלוי איכא מנגע בטמא אפ"ה טהור דתלנן טמאה בטמאה: